

Tóth Károly felvétele

A fotóművész képei a 8–9. oldalon

Komlós Attila

Írország

5. oldal

Juhani Nagy János

Egy izlandi örült ötlete

26. oldal

Bandi András

Lepkefogók

11. oldal

Kocsis József

**Tekintetek tartanak
fogva**

3-4. oldal

Videcz Ferenc

Versek

10. oldal

Hegedüs Sándor

Valaki

22. oldal

Jéki László

A spagetti rejtélye

21. oldal

Winkler András

Örök társunk: a fa

7. oldal

Kamarás Klára

Teri

11. oldal

Tartalom

Kocsis József: Tekintetek tartanak fogva	3–4
Komlós Attila: Írország	5
Szarvas István írása Vásárdíjas Netmester	6
Winkler András: Örök társunk: a fa	7
Tám László rovata: Tóth Károly képei	8–9
Videcz Ferenc: Versek	10
Kamarás Klára: Teri Bandi András: Lepkefogók	11
Antos Árpád: Barangolások Erdélyben	12
Mecsek-Dráva közelebb a megvalósításhoz	13
Kardhordó Kálmán: Bélyegvilág	14
Fiatalok oldala Versek, próza	15
Rejtvények, varázskép	16–17
Becskereki László: Az élet sója	18
Tillai Gábor: Graz	19
Czupy György: Descartes	20
Jéki László: A spagetti rejtélye	21
Rónai Béla: Magyarul – magyarán Hegedüs Sándor verse	22
Mess Béla: Wass Albert utóélete	23
Dr. Vargha Dezső: „Hol vannak a katonák?...”	24
Bányai Tamás (USA): Ami lemaradt a címlapokról	25
Juhani Nagy János: Egy izlandi örült ötlete	26
Motesiky Árpád (Szlovákia): Janiga József albuma	27
Szigetvári Krisztián 2/3 oldala Rónaky Edit: Humor	28
Logika- és memóriafejlesztés	29
Rónaky Edit: Egy fanyar magyar Könyvajánló	30
Rádióműsor	31

Káplár László Jó Ember Díj

A tavaly létrehozott Káplár László Emlékére Kulturális Alapítvány megkezdte működését. A közhasznú alapítvány névadója az MTI Baranya megyei szerkesztőségének ötvenévesen elhunyt vezetője, Káplár László. Akik ismerték, tudják, hogy nálánál segítőkészebb kollégát nehéz lenne találni az újságírók között: mindenkinek segített – kéretlenül. Önzetlensége, szakmai tudása, embersége mindenkiből elismerést váltott ki, aki csak találkozott vele. Emiatt nyíltak meg a kapuk, amikor a nevével jegyzett alapítvány előkészítő munkái zajlottak: minden téren segítőkészséget tapasztaltam, ahogy kiejtettem a nevét. A bíróságon, az adóhivatalban, a takarékszövetkezetnél – mindenhol.

Az MTI pécsi szerkesztőségében a '80-as években, balról Káplár László, mellette édesapja, Káplár József, az MTI örökös tagja

Az alapítvány a kulturális tevékenysége mellett két fő célt jelölt meg: a Káplár László Jó Ember Díj adományozását és a család támogatását. A célok megvalósításához várja az alapítvány a támogatásokat, a Szigetvári Takarékszövetkezetnél vezetett számlára: 50800104-11096568. Az alapítvány további célja: irodalmi és kulturális értékek megőrzése, védelme, a nyelvi és irodalmi kultúra fejlesztése, ápolása, az összmagyarság kulturális érdekeinek védelme, a magyarországi kisebbségekkel, valamint a határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenység, tehetséggondozás.

A Jó Ember Díjra a jelöléseket április 10-ig fogadja el a kuratórium, s ezt követően dönt a díjazott személyéről. A kuratórium olyan személyek jelölését várja a Jó Ember Díjra, akik a szívükkel látva egyszerűen csak teszik a dolgukat önzetlenül, és közben észre sem veszik, hogy milyen sok ember javát szolgálják akár a mindennapokban, akár a művészetek területén. A Hetedhétár web-oldaláról – www.hetedhethatar.hu – elérhető a Káplár László Alapítvány honlapja. A Jó Ember díjra a jelölést levélben az alapítvány székhelyén (7761 Kozármisleny, Mikszáth Kálmán u. 24.), telefonon a 30/575-3997-es számon, e-mail-en a hethatar@hetedhethatar.hu címen lehet megtenni. A díjátadás időpontja minden év április vége, május eleje, a Zengőn honos bánáti bazsarózsa virágzásának ideje.

A kuratórium elnöke Dankházi Lajos (Budapest), tagjai: Králik Ivánné (Pécs), Kurucz Gyula (Pécs), L. Csépanyi Katalin (Pécs), Tárkányi Béla (Debrecen).

L. CSÉPÁNYI KATALIN

Lapunkat rendszeresen szemlézi Magyarország legnagyobb médiafigyelője

az **OBSERVER**

Observer Budapest
Médiafigyelő Kft.

1084 Budapest, VIII., Auróra u. 11. Tel.: 303-4744, <http://www.observer.hu>

Közérdekű magazin

Szerkeszti: **L. Csépanyi Katalin**

Kiadja a Héthatár Bt. A kiadásért a kiadó vezetője felel.

Postacím: 7614 Pécs, Pf. 59.

A kiadó címe: 7761 Kozármisleny, Mikszáth Kálmán u. 24.

Telefon/fax: 72/370-264 • Mobil: 30/575-3997 • e-mail: hethatar@t-online.hu

Internet elérhetőség: www.hetedhethatar.hu, hethatar@hetedhethatar.hu

Tördelés: Edenscript Kft. 7625 Pécs, Vilmos u. 39/a., www.edenscript.hu

Előfizethető a kiadónál.

Előfizetési díj 12 számra: 1150 Ft.

Bankszámlaszám: 50100112-12005985

Készült a Bornus Nyomdában, Pécs, Közraktár u. 4-6. Felelős vezető: Borbély Tamás

ISSN-1418-1096

HETEDHÉTHATÁR

Rövid határidővel, precíz munkával vállaljuk színes és fekete fehér szórólapok, prospektusok, névjegykártyák, újságok, könyvek grafikai tervezését, tördelését, nagy és kis példányszámban történő sokszorosítását.

Vállaljuk idegen nyelvű anyagok fordítását és teljes körű magyar nyelvű kivitelezését.

EDENSCRIPT Oktató és Szolgáltató Kft.

7625 Pécs, Vilmos u. 39/a.

Telefon: 72/21-20-21, Fax: 72/532-136

Mobil: 20/9760-649, 30/500-84-13

E-mail: cserv@edenscript.hu

www.edenscript.hu

Amennyiben kedveli lapunkat, támogassa a Hetedhéthatárt előfizetéssel!

Kérésre postai utalványt küldünk (7614 Pécs, Pf. 59.). Bankszámlaszám: 50100112-12005985

Kocsis József

Tekintetek tartanak fogva

Kocsis József

Szokni kell még az új kocsit, mintha lábujjhegyen futna, jellegzetes újkocsi-illat kavargó a nyomában, persze, hogy utánunk fordulnak, és mintha megállnának egy pillanatra mögöttünk a kétoldalt elsuhanó fák.

A kedvesem mesél éppen valamit, nemigen akadnak össze a szavaink, ha megszólal mellettem; sokat hallgatok vezetés közben, mindenféléről, ő is tudja, mifélekről, ettől olyan, mintha beszélgetnénk, és dialógus is ez valójában, csak egyes szakaszai a belső beszéd síkján folytatódnak időlegesen. Néha csak figyelmességéből szól hozzám, el ne álmosodjam egy-egy hosszabb úton; olyan természetesen teszi ezt, mint ahogyan a poharat igazítja a kezem ügyébe ebéd közben, vagy éppen párnát csúsztat a könyököm alá, ha régóta támaszkodom már egy könyv fölé hajolva. Most más az indítéka, eszébe jutott valami arról az útszakaszról, ahol Jásdról hazajövet éppen járunk.

– Itt állt az a ház, amelynek az ablakából öcsém kinézett kicsi korában, fotó is van róla – mondja, és egy jellegtelen,

lakótelepi épülecsoporthoz int. – Talán mutattam már, de lehet, hogy magával vitte Brüsszelbe, és akkor odaveszett a halálakor az is. Kár volna.

Sárbogárdon megyünk keresztül, gyerekkora egyik fontos színhelyén, hét kilométer hosszú ez az áruházakkal, gyalogátkelővel, kerékpárokkal tarkított forgalmas utca, lassan gördülünk, van időnk nézegetni. Kedvesem a gyerekkori emlékeiről mesél ahányszor erre járunk, most ezt a képet említi, és mutatja a valamikori nevezetesség helyét, amely fölé ma már egészen más látnivalók tornyosulnak; csak körülbelül tudja, hol állhatott a csendőrörs irodaháza, annak egyik ablakából nézett ki a kisöccse, fejébe nyomott rendőrsisakban, nevetősen. Nemcsak az épület és az ablak, ő is elveszett azóta, idegenben, csak talán a fénykép maradt meg, és ha az sem, öccse pillantását kedvesem őrzi az emlékezetében. Az arcán látom, jó érzés visszaemlékezni arra az egykori ismerős épületre, jobb, mint ezeket az idegeneket bámulni, nincs ezeken semmi néznie, egyforma kockaházak. Talán évtizedek múltán, az akkori visszaemlékezők szavai nyomán föltárul majd minden mostani szépség, ami itt van rejtve, a másra érzékenyek számára észrevehetetlenül, elhaladnak mellette közönyösen, számunkra is fontosabb az, ami nincsen: a csendőrörs ablakában bohóckodó csendőrsisakos kisgyerek vidám tekintete.

A tolnai sík felől fák jönnek elénk, elhúznak mellettünk gyorsuló iramban, felkenődő foltjuk új és új mintázattal gyarapítja a mögöttünk lebegő háttérfüggöny elmosódó, fakó nyomómintás díszítését. Kedvesem hosszabb történetbe kezd, öccse Sárbogárd óta velünk maradt, velünk tart tovább, jól érzi magát itt közöttünk.

– Egyszer az jutott eszünkbe, akkor már nagyobbak voltunk és Bonyhádon laktunk, hogy ejtóernyőt kellene játszani.

Talán repülőgép zúgott el felettünk, vagy képeket nézegettünk, az is lehet, hogy a pitypang termését fújtuk szét, ilyen sokszor játszottunk, hogy ki tud egy fújással több kis ejtóernyőt lefújni a szárról, öcsém nyert legtöbbször, mi lányok, ha nagyobbak voltunk is, nem tudtuk vele felvenni a versenyt, bárhogyan igyekeztek a velünk egy udvarban felnövő szomszéd lányok, az csak neki sikerült, hogy egyetlen nagy levegővel lekopaszítsa a gyermekláncfű csipkés gömbjét; körbeforgatta közben az ujjai között a nedvedző szárat, ragacsos lett a keze a kutyatejtől, ránk kente, akit elért a visongó lányok közül, a ruhánkra, hajunkba, bőrünkbe. Volt ennél durvább ötlete is, világítani tud a pitypanggal, mondta, és úgy tartotta maga elé, mintha lámpást emelne magasba, hogy messzebbre szórja a fényét; nyisd ki a szád, belevilágítok, mondta és egészen közel tartotta a lámpását a tátongó sötétbe, aztán váratlanul belefújta a szétrebbenő ernyőket a nyitott szájüregbe, és minél jobban köhögött, prűskölt a rászédett játszótárs, annál nagyobb volt a mulatsága.

– Játsszunk ejtóernyőt! – mondta, és rohant az előszobába, leemelte az egyik esernyőt, a legnagyobbat választotta, apánk feketén domborodó hatalmas férfiernyőjét. A külső padláslépcsőn pillanat alatt fölkapaszkodott a deszkából összetakolt előtérre, baljában lóbálta a csukott ernyőt, jobbkezét támaszul a külső korláton csúsztatta végig, ott fent kinyitotta az esernyőt, átlépett a védőrácsra; egyik kezével hátranyúlva tartotta magát, teste kifeszült, a másik karját a magasba lendítette az ernyővel, készült az elrugaszkodásra.

Mi már láttunk filmekben ejtóernyősugrást, tudtuk, mire számíthatunk, és elképzeltük, hogyan ereszkedik majd lefelé himbálózva a háttérben fehér felhők

(folytatás a 4. oldalon)

Lapunk támogatói:

BIOKOM Kft.

BÉV Rt.

Bázis-Art Generál

Finish 987 Kft.

Szigetvári Takarékszövetkezet

(a szigetvári és Szigetvár környéki iskolák általa jutnak hozzá lapunkhoz)

Iparos Kisvendéglő

Éger-Fatál Bt. Kecskemét

Netmester Produkció

www.netmester.hu

Tisztelt Olvasóink! Magazinunk áprilistól technikai okok miatt havonta fog megjelenni.

A következő számot május 5-én vehetik kézbe, egyelőre hasonló formában, mint az eddigi példányokat. A jövőbeli terveink: a lap oldalszámait növeljük, továbbá színes borítóval kívánunk megjelenni. Az előfizetőknek annyi számmal növekszik meg az előfizetési időszak, amennyit befizettek.

Kocsis József

Tekintetek tartanak fogva

(folytatás a 3. oldalról)

úszkálnak, mi lentől integetünk, öcsém diadallal tekint le ránk és fölényesen viszsza, két kézzel kapaszkodik az ernyő szárába, de erre a kis időre elengedi az egyikkel, hogy integetni tudjon, és kunsztokat csinál közben. Azt is el lehetett képzelni, hogy fölfelé fog szállni egy ideig, mint a gyermekláncfűről elszabaduló aprócska ejtőernyők, amelyek csapatostól úsztak a végtelen kékség alatt, repítette őket a légáram, egyre messzebb kerültek a földtől és egymástól is, piheként libegtek, súlytalanul; olyan kis vékony volt ez a padláslepcsőn felkúszó kisfiútest, hogy elhíhetőknek látszott a súlytalansága, és hogy alakap egy fuvallat, megemelinti s fölkapja a magasba, föl a háztető fölé, ahonnan egészen kicsinek és könnyűnek látszik, és megkezdte lassú leereszkedését, ringatózva, lengedező oldalirányú hintázással.

Am egyszerre látványosan kettéhasadt a valóság, és az egyik közülük fölénk borult kéken, kupolásan, tömött fehér párnák függtek róla mozdulatlanul, állóképszerűen, egy impresszionista festmény fényárnyék játékának lebegő hangulati hatásával, amelybe beszüremkedik a térbeli történések több síkra: a háztető, a padlásajtó, a ferde lépcsősor egyszerű mértani alakzataira felbontott mozgássora; alkalmas háttér ez a kibomló ejtőernyő számára, amely méltósággal ereszkedik alá, lassan fölénk érkezik, és mi arrébb lépünk, hogy magunk közt helyet adjunk a földet érőknek. A valóság másik fele ugyanakkor eszeveszett gyorsasággal pergő mozgókép, kéken villanó, mintha kiharadt volna a felettünk feszülő kék kárpit, és a repedésen kizuhanó fekete árnyék máris a földön csattan, és terpeszkedő, esernyő alakú foltja alól nyöszörgés szivárog, és mintha megkésve érkezne utána fentről egy vékony, süvítő hang a becsapódást kísérő léghuzat hullámverésével, és fő-

Kocsis József

lötte ottfelejtődve lebegne még sokáig egy tágranyílt szempár, a késői felismerés rémülete süt belőle, és ott marad belefűrődva a megálló időbe.

A Sióhoz közelítve vízpára teszi áttetszővé a levegőt, elnyeli a fényt, mintha előttünk valaki fokozatosan lecsavarná a világítást. A táj széttöredezik, sávonként elkülönülve olvadnak össze a színek: elől tompább, magukba roskadt fényvel parázslanak, a távolabbi szeletek elé vastagodó szövésű szürke fátylak ereszkednek, legmesszebb mindent elfedve egybeér a felpárálló köd az égbolt konyuló szegélyével.

– Nem esett baja, és az esernyő is megúsza sértetlenül – teszi még hozzá a kedvesem, én azonban már rég nem rá figyelek, a tekintetek tartanak fogva: az ablakon kihajló csendőrsipkás kisfiú huncut pillantása, az esernyő nyelébe kapaszkodó kistestvér ijedt tekintete, és a kapaszkodók nélkül maradt felnőtt testvér megfeszített tekintete Brüsszelben, amely fennakadt a csukott szemhéjak belső falán, hiába próbálta áttörni vergődő akarata a létezés hártyafalát; nagyon nagy csend támadt ott akkor, puha és sűrű csend terpeszkedett közénk, anyaga úgy terült szét közöttünk, ahogy ez a mostani szétszivárgó köd itt körülöttünk, ahol vibrálások szoronganak az átnedvesedett levegőben, fények lapulnak a vattapuha csomagolások sűrű szövetében, csukott szemhéjakon átszüremkedő világosabb és sötétebb foltok kergetik egymást, érzékek tévedése ejt zavarba, ahogy szemmagasságból sötétebb belső terekbe szűrődnek képzeleteink, és a hajdanvolt a jelenvalóhoz tapad kibogozhatatlanul.

Tekintetek simogatását érzem a bőrömlön. Tele van a világ abbamaradt pillantásokkal; egymáshoz illeszkedve, akár egy puzzle-kép részletei, kiadják életünk teljességét.

Lelkes Miklós

Húsvét

Tünődött ezüst könnyecsepp,
s az ezüstszőrű bárány.
A kés is eltünődött
csillagos szíve táján.

Varjak szálltak, kaszáltak
felkélő égi kéken,
s széthullt a károgásuk
a szélben, messzeségben.

Egy verset írtam akkor.
Egy piros lelkű verset.
Piros pirostojások
táncosan felnevettek.

Lehet: bolondos vers volt,
de hitt, de hitt a szépben,
hitt pirosuló örömben,
bízott a messzeségben.

A nyulak elfutottak,
de élénk jött a holnap.
A bokrok és fák zölden
fényidőt felragyogtak.

Most, tudom, más idő jött:
másokért tenni szégyen,
s gyenge húsvéti bárány
a nép Mammon kezében...

Lehet: fura egy vers volt
és élet – mégse bánom,
akkor sem, ha miatta
nem lesz feltámadásom,

mert a szívemben érzem
nemcsak élet a késnek,
de piros öröm-arcát
múltnak és messzeségnek.

**Lelkes Miklós versével kívánunk
szép húsvétot, kellemes ünnepeket
olvasóinknak!**

IPAROS KISVENDÉGLŐ

... NEM CSAK IPAROSOKNAK

Magyaros és nemzetközi ételekkel várjuk Önt.
Különtermeinkben 20-tól 140 főig rendezvényeket,
igény szerint kitelepülést vállalunk.

Pécs, Rákóczi út 24-26. Tel.: 72/333-400, 20/975-0042

Nyitva: minden nap 11.30-22.00-ig

Komlós Attila

Komlós Attila

A Shannon torkolatvidékén található Bunratty a régmúlt kedvelőinek igazi paradicsoma. Itt áll a 15. századi vár, szomszédságában pedig a Folk Park, az ír vidéki élet múltját bemutató szabadtéri múzeum.

Bunratty 15. században épült vára Írország egyik legnépszerűbb turisztalátványossága. Megépítésétől egészen a 19. századig folyamatosan laktak benne. Ettől kezdve állapota romlásnak indult, mígnem Lord Gort megvette a várat és eredeti állapotába állította helyre. A vár napjainkban is úgy néz ki, mint 1624-ben, az „öreg” O’Brien gróf halálakor.

Bunratty vára

Bejáratának kialakítása többszörösen is a védelmet szolgálja, egyrészt a kapu az emeleti szinten található, ahová falépcsőn lehet feljutni, másrészt a hatalmas boltív felső részén egy üreget

alakítottak ki, ahonnan az ellenség nyakába lehetett zúdítani a forró vizet vagy szurkot.

Az első szinten található nagyteremben, amely eredetileg a katonák szálláshelye volt, napjainkban pompás középkori lakomákat rendeznek, jobbnál jobb ételekkel, korabeli zenével. A felső szint nagyterme egykor estélyeknek és audienciáknak adott otthont. A vár emeleti részein és a saroktornyokban kisebb szobákat alakítottak ki. Ezeket solar-nak nevezték el – a középkorban a felső termeket így hívták. A legszebb ilyen szoba a déli oldalon található, melyben a gótikus templomok mennyezetét idéző faburkolatot láthatunk.

A díszes vendégszoba

A vár közvetlen közelében találjuk a Bunratty Folk Parkot. Története a Shannon repülőtér építéséhez kötődik, ekkor mentették meg az építkezéseknek útjában álló tanyaházat, és helyezték el a vár melletti területen. Ma egy egész falu veszi körül ezt a tanyaházat, láthatunk

Kis ház a Folk Parkban

lakóépületeket, iskolát, templomot, gazdasági épületeket, műhelyeket, postát, üzleteket, orvosi rendelőt, kocsmát, és a vidéki élet sok más jellegzetes építményét. A falumúzeum különlegessége, hogy korabeli ruhákat viselő emberek

Készül az almáspite

varázsolnak bele régmúltat idéző hangulatot. A farmházban almáspite készül, amit sütés után természetesen el is fogyaszthatunk, az iskolában énekórát tartanak a látogató gyerekek aktív részvételével, az utcákon népviseletbe öltözött emberek között sétálhatunk.

(A szerző felvételei)

Bolt

Utca a Folk Parkban

Szarvas István Makro- egyensúly

Van lehetőség egy kiadáscsökkentésre koncentráló és célzott foglalkoztatáspolitikát együttesen alkalmazó gazdaságpolitikára. Így összegezhethetjük a budapesti Intercontinental szállodában a Central European Management Intelligence (CEMI) stratégiai tanácsadó és elemző cég által tartott sajtóbeszélgetésen elhangzottakat. (A szálloda Duna termére nyugodtan kitehették volna a szervezők a megtelt táblát.)

A CEMI létrehozott egy munkacsoportot, amely azt a kezdeményezést tűzte ki célul, hogy a magyar gazdaság környezetének objektív felmérését követően javaslatcsomagot dolgoz ki. Ez a korábban hasonló nehézségekkel küzdő európai országok sikeres programjainak tanulságaira épül. A munkacsoport létrehozását egyrészt az motiválta, hogy a közbeszéd igen messze szakadt a gazdasági realitásoktól – mondta Csaba László professzor a kezdeményezést támogató tanácsadó testület elnöke. A tanulmány szerzőinek Spanyolország, Írország Finnország Svédország és Anglia hasonló példáinak vizsgálata után meggyőződése, hogy a költségvetési lefaragás nyomán gyorsuló gazdasági növekedést a foglalkoztatás jelentős bővülése kísérte. A készítőik úgy gondolják, hogy ennek megvan a lehetősége hazánkban is. Magyarországon a foglalkoztatás bővülés négy év alatt mintegy 400 ezer új munkahelyet jelentene.

A jelenlévő Járai Zsigmond, a Magyar Nemzeti Bank elnöke, a tanácsadó testület tagja elmondta: a javuló munkapiac eléréséhez, a foglalkoztatáshoz kapcsolódó vállalati adóterheket kell mérsékelni, majd hozzáfűzte, hogy a gazdaságpolitikai mixnél előnyösebb lenne egy olyan, amely szigorú fiskális és egy enyhébb monetáris politikából tevődik össze.

Megtudtuk, hogy a javaslatcsomag részleteinek bemutatására egy, a parlamenti választások második fordulóját követően megrendezésre kerülő szakmai konferencia keretében kerül sor, 2006. május 3-án. A szervezők szándéka szerint ezen ott lesznek a mintaként szolgáló külföldi programok megalkotásában résztvevő, vezető gazdasági szakértők is.

Vásárdíjas lett a Netmester Produkció

A XV. Dunaujvárosi Vásáron díjazott lett a pécsi Netmester Produkció (T-MÁK Kft.), Vásárdíjat kapott: az indoklás szerinti minőségi szolgáltatásaiért és a folyamatos piaci jelenlétéért. A vállalkozás épp a napokban lépett működésének 10. évébe is, így kettős az ünnepelnivaló. A Netmester az eltelt időszakban számos helyi szakmai rendezvényen mutatkozott be, de rendszeres résztvevője a gazdasági életnek, és több szakmai fórumot, előadást is szervezett. A vállalkozás kezelte a több éven keresztül működő Magyar Áruk Klubja kommunikációs és médiatevékenységét, 3 évig az Agroinfo lap kiadásával is foglalkozott, s az utóbbi évek főbb üzletága az internetes fejlesztések és tartalomszolgáltatások biztosítása lett. (Az alsó képen Weinreich László, a díjazott cég vezetője nyilatkozik tevékenységükről.)

Internetes vitafórum Európa jövőjéről

Az Európai Bizottság március végén elindította az Európa jövőjéről szóló, húsz nyelven folyó internetes vitafórumot. A fórum, amelyhez minden polgár csatlakozhat, része a Bizottság által kidolgozott, a demokrácia, a párbeszéd és a vita megerősítését szolgáló D-tervnek, amely az alkotmány szerződést elutasító franciaországi és hollandiai népszavazások eredményét követően az Európai Tanács elméleti útkeresésre vonatkozó felhívására adott válaszként született.

A honlapról letölthető podcast üzenetben Margot Wallström, az Európai Bizottság intézményi kapcsolatokért és kommunikációs stratégiáért felelős alelnöke a következőket nyilatkozta: „Gyakran hallani azt, hogy az emberek egy része elvesztette az Európai Unióba vetett bizalmát, mert úgy érzi, az utóbbi időben az Unió túl sok felelőssé-

get vállal, rendkívül bonyolulttá vált és egyre nehezebb működését átlátni. Ugyanakkor, ha közvélemény-kutatások alkalmával felmerülnek erre vonatkozó kérdések, az európai polgárok az Európai Unió hatáskörébe akarnak utalni olyan témákat, mint például a munkanélküliség, a globalizáció, a nyugdíjak, az egészségbiztosítás, az oktatás vagy a környezetvédelem kérdése. Szeretnénk megtudni, Ön mit remél Európától, és mi az, amit Ön, európai polgárként, aggasztónak tart.”

Az internetes vita eredményeit a Bizottságnak az elméleti útkeresés időszakát lezáró jelentéséhez használják fel. Az internetes vitafórum honlapja az alábbi címen érhető el: <http://europa.eu.int/debateurope/>

A kutasók jutalmazása

Az teszi széppé a sivatagot, hogy valahol egy kutat rejt... Mondta a Kisherceg és vallja a Tölösi Péter Alapítvány is, amely munkájában részt vevők a leukémiás és tumoros megbetegedésű gyermekek gyógyítását, gyógyításuk elősegítését tűzték ki célul, s immár 16. éve folytatják eredményesen tevékenységüket. Minden év márciusában az Alapítvány egy kiemelt segítőjének, munkatársának munkáját jutalmazza „Tölösi Péter” Díjjal. Az idei díjazott dr. Halmos Péter pécsi ügyvéd, aki – bár nem orvos – több éve segíti munkájával, tanácsaival az alapítványt. Az idei tavaszi időszak egyik nagy lehetősége az Alapítvány munkájának és a PTE Gyermekklinika Onkológiai Osztályán kezelt és az utógondozott gyermekek segítségére a márciusban és áprilisban hívható Telekom Adományvonal. A segíteni szándékozók az 1788-as telefonszám tárcsázásával 100 Ft-tal segítik a kis betegeket. Az Alapítvány weboldala a www.tolosialapitvany.hu címen érhető el, melyet a pécsi Netmester Produkció készített el.

Winkler András

Örök társunk: a fa – 3.

Winkler András

A világ és hazánk erdői: számokban

Az erdő csodálatos terméke, ajándéka a fa. Bármilyen fa legyen is, annak külalakja, tulajdonságai elválaszthatatlanok szülőhelyétől, az erdőtől. Földünk erdőterülete 3450 millió hektár. A földrészek erdőszültsége nagyon különböző, általában attól is függ, hogy mennyi ideje hódította meg azokat a civilizáció. Afrika területének 17,7%-át, Dél-Amerika 49,7%-át, Európa (szovjet utódállamok nélkül) 30,9%-át borítja erdő. Európában napjainkra kevés maradt a fafaj gazdagságból, megközelítőleg 50 fafaj fordul elő. Észak-Amerikában a fafajok száma 850 körül van. Magyarországon az erdőterülettel rendelkező és faállománnyal borított terület 1738 ezer hektár, a teljes terület 18,7%-a. Az ún. élőfa készlet 320 millió m³. Európa erdeivel ellentétben összes erdőterületünk 85%-án lombos, 15%-án fenyőerdő található. Ez a fafajösszetétel döntően meghatározza a fafeldolgozás és egyben a fakutatások irányát is.

Magyarország erdőinek fafajcsoport szerinti megoszlása

Fafaj	Összesen ezer ha	%
Tölgy	380,6	21,9
Cser	198,1	11,4
Bükk	109,5	6,3
Akác	351,0	20,2
Gyertyán	104,3	6,0
Egyéb		
kemény lombos	71,2	4,1
Nyár	165,1	9,5
Egyéb		
lágy lombos	97,3	5,6
Fenyő	260,7	15
Összesen:	1737,8	100

A fa keletkezése és növekedésének csodája

Az élő fa növény. Mint szerves növényi test a természet biológiai törvényeinek engedelmeskedik. Minden növény sejtekből épül fel. A legegyszerűbb, vízben élő algák egyetlen sejtéből állnak, a fák ezeknek a kis építőelemeknek a milliáiból. A sejtek osztódással keletkeznek. Egy anyasejtől rendkívül bonyolult folyamat eredményeként két új sejt születik, amelyek egymáshoz hasonlóak, vagy különbözőek lehetnek. A fák rendkívül különböző felépítésű sejtekből állnak.

A fa növekedése a mag csírázásával kezdődik, a Föld középpontja felé gyökeret ereszt, és szarát a föld fölé, a fény felé. Mindkettő nedvdús sejtekből áll, amelyek vékony hámmal vannak körülvéve. A művész fantáziájában az alábbiakban láthatók az „első lépések”. Hamarosan elfogy a mag magával hozott tápláléka, a növénykének már magának kell gondoskodnia arról, amit magjából elfogyasztott ahhoz, hogy

tovább növekedhessen. Egy, vagy két sziklevelet növeszt, hogy megkönnyítse a környezethez való alkalmazkodását. A száron megjelennek az első levélkéék és a gyökérből oldalgyökerek nőnek, hogy felszívják a talajból a vizet és az oldott tápsókat. Minden fafaj kizárólagosan rá jellemző, egyéni formájú, felépítésű.

A fa növekedése. Mészáros György rajza

A csemetékből felnövekvő fa törzse és az abból növekedő ágakból és levelekből álló korona a fafajra jellemző, összetevészetlen habitus.

A fafajok gyökérrendszere is különböző. Az erdeifenyőre a mélyre hatoló főgyökér, a lucfenyőre a főgyökeret hamar túlnövő mellékgökerek jellemzők. A jegenye és a bükkfáknak szárgyökér rendszerük van, gyökereik ferdén hatolnak a földbe. A fákban levő hihetetlen életakarást mutatják a sokszor leküzdhetetlen akadályokon áthatoló, talajt kereső gyökerek.

Sziklák között megkapaszkodó erdei fenyő gyökerek

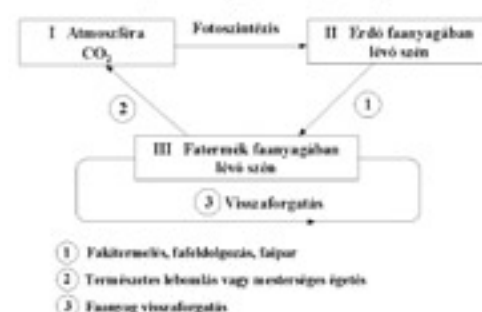
És ki ne látott volna magas épületek tetején, vagy homlokzatán megkapaszkodó fácskákat, amelyeket nyaktörő mutatványokkal rendszeresen eltávolítanak onnan. Aztán hűségesen ismét kinőnek.

Földünkön a növények keletkezésének, növekedésének alapvető feltétele a fotoszintézis. Szakmánkban a köznapi népszerűsítő irodalom így teszi fel a kérdést: hogyan lesz a levegőből fa? A fák növekedése elsősorban a fotoszintézissel történő anyagképződésen alapul, másodsorban a különböző anyagátalakulásokon és átrendeződéseken. A fotoszintézis a növények alapvető, fantasztikus tulajdonsága, amellyel a levegőben lévő mintegy 0,03% gázalakú szén-dioxidot (CO₂) szilárd anyaggá változtatják. Ehhez szükséges a napsugárzás energiája, amely csodálatos és bonyolult módon a zöld színtestecskéken, a klorofill testecskéken keresztül fejt ki hatását és a levegőben lévő szén-dioxidból, valamint vízből a növényben szerves anyagot: glukózt hoz létre. A fotoszintézis a Napról érkező sugárzás nélkül nem jönne-jöhetne létre, így az élet keletkezése és fenntartása Földünkön a Napnak köszönhető. Ezeket az összefüggéseket manapság a teológusok is elismerik, a Bibliában leírt Genézis ellenére. Magyarozatot arról kell adni a filozófusoknak és teológusoknak, hogy az egész folyamatot ki vagy mi indította el.

Az atmoszféra felső rétegeiben levő kozmikus sugárzás kismennyiségben nitrogénből alakít át szenet. Ez a radioaktív szén C¹⁴, amelynek felezési ideje 5300 év. Az átalakulás után részt vesz az asszimilációban, így minden szerves, természeti anyagban megtalálható. A szerves anyagok életkora ennek alapján jól megállapítható. Bármennyire is érdekes a radioaktív szén, jelentősége az asszimiláció szempontjából elenyésző, hiszen Földünkön mindössze 80 t van jelen.

A szénkörforgásban az erdők, a fa szerepe döntő, hiszen, a Föld szervesanyag-készletének 80%-át az erdők tárolják. Egy év alatt egy hektár erdő két tonna szerves anyagot „termel”, de ez a mennyiség különböző fafajok esetében változó.

A fák zárt szén (C) körforgása (atmoszféra - erdő - fatermék - atmoszféra) és a faanyag visszaforgatás kapcsolata

Az elmondottak kellőképpen alátámasztják, miszerint az erdő- és fagazdálkodás életünk, életterünk szempontjából az egyik legmeghatározóbb tevékenység, amit felelősséggel kell, és csak szakértelemmel lehet végezni.

(folytatjuk)

Tóth Károly képei

Sok éve ismerem Tóth Károly fotóművészt. Megbízható, céltudatosan dolgozó, elkötelezetten fotografáló ember ő. A fotográfiának egy bizonyos részét műveli. Nem kápráztatják el a színek, nem rohan a sikeresnek vélt témák után. Egyszerűen járja a maga útját kedvenc témái után, Pécs utcáit kutatja, Baranya tájait, embereit kapja lencsévégre.

Ma egyre kevesebben fényképeznek fekete-fehér fotósanyagokra. Ő azonban nem is gondol másra. Fürdőszobája időnként fotólaborrá varázsolódik, vegyszerek illata, a sötétkamra jellegzetes fényei birodalmában él. Száradó képek lógnak a falakon. Nem bízva másokra a fotózás talán legnehezebb és legfelemelőbb részét, a laborálást sem.

Képei ma már sokszor ereklyéknek is mondhatók, hiszen lassan eltűnnek a Zidina jellegzetes házai, barátkozó emberei. Felváltja azokat a kihívóan modern, úszómedencés házak sora, ami nem rossz, csupán valami eltűnik a közelmúlt romantikájából. Gazdagodásunk során valami olyasmit veszünk el, mely által „szegényebbek” is leszünk.

TÁM LÁSZLÓ

Videcz Ferenc

© 2006

Versek

Számvetés

(2006. január 1-jének hajnalán)

Görnyedten szántottam sok nap-rögöt;
Egymásra fordult tucat hó-barázda.
Vetésem jobb fele szárba szökött,
Más részt süket jég s gyom fojtott a sárba.

Mit sors-ekénk lábunk elé kivet,
Gyakran hamisgyöngy, ígéret-özön.
Ki mohón kap felé, nem érti meg,
Mért ostoba; mért nincs hozzá közöm.

Hegyörgető szavuk csak sanda látszat,
Holt tornádó, mely csigaházon vágat;
Két dimenzióval járnak a térben.

Ünnepgyártóknak pezsgősörtűz, fétis,
Nekem a Szilveszter meg az Újév is
Hétköznap, mit – hál' Istennek – megértem.

Felismerés

(Antal Mariskának)

Ifjú koromban sokszor vágytam: lennék
Óceánt sebző vulkáni sziget;
Mélyből kelve tűz- s fénycsóvát lövellék...
Az ember érett ésszel érti meg:

A bölcs talaj lassan forgatja vissza
Humusszá a kiszórt értékeket,
A gyökér mégis az ő nedvét issza;
Nem kövekből sarjadnak életek.

Ősz fejjel nem balga tüzekre vágyom,
Csak szolgálni, tisztos takaréklángon,
Élet-levesét főzni mindazoknak,

Kik földbe markolnak, nem szöknek égig,
Kiknek szívét csak remény-szirmok védik,
De mégis fontos számukra a holnap.

Napforduló

Álomcsúcsra kapaszkodsz, mert sajátod?
Nekem sorsom szerény dombot adott,
De alacsonyról is messzebbre látok,
Mert nem követek hamis csillagot.

Cifraságok zajos forgatagában
Elnyűtt köpenyem tisztesség-fehér,
Versem szófaragványok templomában
Apró, imádságra kulcsolt tenyér.

Egy dolog van, mi inspirál, mi éltet:
Itt-ott barátság-rözszerűek égnek;
Lángjuk dölyfös kandallókkal felér.

Szökő időmben mért idéznék múltat?
Órámban homokként hópihék hullnak,
Ködös távolom belepi a dér.

Doromboló

Szép kedvesem hogyha ölel
Dinn-donn diridonn, fatányér,
A pap soha el nem földel
Dinn-donn diridonn, fatányér.

Szép kedvesem hogyha csókol
Dinn-donn diridonn, fatányér,
Bódít, mint a finom óbor
Dinn-donn diridonn, fatányér.

Szép kedvesem ha haragszik
Dinn-donn diridonn, fatányér,
Kertek alá elhallatszik
Dinn-donn diridonn, fatányér.

Szép kedvesem míg kibékül
Dinn-donn diridonn, fatányér,
Kezem-lábam, hátam kívül
Dinn-donn diridonn, fatányér.

Mégis jó párosan élni
Dinn-donn diridonn, fatányér,
Nagyokat lehet... beszélni
Dinn-donn diridonn, fatányér!

Születésnap köszöntő

(Wass Alberthez)

Vérvik a szíved, mert zászlóra tűzték;
Szittyá fegyverrel hamis lobogóra.
Pogány istenek önképükre szabtak:
Káin-áldozatnál légy oltárszolgá.

Petőfit, Adyt vagy József Attilát
Hányszor pingálták át, hogy képüket
Pajzsként hordja, cégéreként mutogassa
Pünkösdi király, ország-épület?

Mást papol szánk és más kotyvaszt
az elménk,
S megint más tesznek önszűtő kezek.
Sírodból későn vaj ki tiz körömmel
Méltatlan, „nagyépenteke nemzeted”.

Mikor ébred fel drogos kábulatból
Süket fülünk, kettéhasadt agyunk?
Érdek-csatáknak tapossuk el üszkét;
Szétszaggatott, mégis egy nép vagyunk!

Vízceppként felold magában a tenger.
Legyünk mi gyöngy, mely kemény
és örök!

Búzáat teremjete, blöd sárdobálás
Ellen mozduljatek, szikár rögök!

Állj közénk láthatatlan lobogóddal!
Ne legyünk Júdas, hitetlen Tamás!
Nagyépentekek után jöjjön már Húsvét:
Szürke de bölcs, magyar föltámadás!

Utazás

Felkészültem az útra,
Itt állok, naprakészen.
Eltűnök téli éjek
Csillagpor-tengerében.

Lábam előtt az ösvény:
Könyvlapok surranása.
Gondolatok cikáznak:
Suhanó fecske szárnya.

Csomagot mért cipelnék?
Mindenem nektek adtam;
Ajándék-énem könnyű,
Emel a forgatagban.

Haza későn találtam,
Napom sápadva pirkad,
Áttetsző alabástrom-
Kezed álomba ringat.

Szemem szorosra zártam,
Nem nézek vaksi fénybe.
Sorsomban útítársam
Őszi bogár zenéje.

Barátság csöppnyi méze
Elbír sok gáncs-epével.
Hízélgés tört üvegje
Ne szaggasd szürke képem!

Sok szétszórt ötletmorzsa;
Kár lehajolnom érte.
Nagytakarítás jön majd,
Együtt jutunk szemétre.

Eltűnök téli éjek
Csillagpor-tengerében,
Felkészültem az útra,
Itt állok, naprakészen.

Fennkölt (a)déli gondolatok

Való igaz, óh, drága jó Adél,
Hogy azt kutatja, mily forró a Dél?
Nem érdeklí Észak, Nyugat, Kelet?
Bedugult, kedves, egyik agyszzelep?

Ötlet-légszomjra szívjon, kérem, mentát,
Hogy tiszta legyen, mit fejébe ment át.
Bámulom tornyát, mit ködökből ácsolt,
De hadd súgiak Önnek egy bölcs tanácsot:

Délen nem flúgra vár a lenge páлма,
Ne legyen hát több ilyen kerge álma,
Fejét ne törje faunán se flórán!

Kis csacsim, efféle dél-kutató
Azt lesse csak: a két fél-mutató
Mikor áll felfelé a vekkerórán!

Epilógus:
Miközben Ön oly éterien fennkölt,
Barátja, ím, az út porában, lenn költ.
S bár elválaszt bennünket öt-hat árok,
Lám, nincsenek lelkeink közt határok.

Bandi András

Lepkefogók

Bandi András

Egymás mellett ballagtak az árnyas erdei úton. Csöndben, madárdalban fűrődve. Cipőjük talpa alatt szinte meg sem zizzent a múlt évi avar. Csak néha roppant egy száraz gally. A napfény részsütösen szűrődött át az éledező lombok között, s rovarok, méhek milliói röpködtek örömittasan, nem tudván betelni a friss illatos léggel. Egy kis lepke is szárnyra kapott, kecsesen libbent virágról virágra, áttetsző szárnyán megcsúszott a fény.

Pici-kert, vadvirágos rét. Néhol combközépig, hasig érő fűvel. Hárman rohangálunk benne a magunk fabrikálta drótkeretes, nejlonharisnyás lepkefogóval. Néha hasra esünk egy vakondtúrásban, de se baj, annál nagyobb az üdvrivalgás, ha sikerül egyet is elfogni. Aztán gyufás skatulyába, orvosságos dobozba zárjuk zsákmányunkat. Észre sem vettük a jöttét. Először a kerítés rejtekéből figyelt minket, majd a kiskapun átosonva, félénken közelebb jött. Egy virágzó almafa alatt megállt, onnan figyelt bennünket. Letépett egy fűszálat, végigsimította, majd a kis piros ajkai közé fogta. Rövid, pöttyös szoknyáját diszkrétan lesimította, úgy tűnt, hogy le szeretne ülni. A lepkefogásba belefáradt csapat egyre közelebbről szemlélte az ismeretlen kislányt. Egyikük, a merészebb, lekapta a lábujját, és azt ajánlotta fel.

– Le akarsz ülni? Nesze, erre leülhetsz!

– Köszönöm – fogadta el a kislány, és illedelmesen kinyújtott lábakkal helyet is foglalt. A három rövidnadrágos gavallér csak úgy, mellé csüccsent.

– Hogy hívnak? Nem ismerünk téged – szólalt meg a lábbitulajdonos.

– Elvira vagyok, és azért nem ismeretek, mert csak tegnap érkeztem ide a nagyszüleimhez a városból. Ti, meg mit csináltok?

– Pillangót fogunk. Kell a rovargyűjteményünkbe – válaszolta fülig elpirulva a kisebb, köpcös, barnaképű.

– És, megölik őket, csak azért, hogy a gyűjteményetekbe rakjátok?

– Hát... igen. De, tudod, mielőtt a gombostűvel átböknénk, előtte egészségügyi szesszel elkábítjuk. Úgy, hogy nem is érzik – hadarta a lábbit.

– De, akkor is meghalnak – vélte a kislány.

– Hát... meg, de egyébként is a pillangók nagyon rövid ideig élnek, alig pár napig – szólalt meg a kis nyápic, aki eddig meg sem mert nyikkanni.

– Te azt honnan tudod? – fordult hozzá Elvira, nagy égszínkép csodálkozó szemekkel.

– Olvastam egy biológiai atlaszban. Először az anyalepke lerakja egy levél fonákjára a petéket. Idővel azok kikelnek és hernyó lesz belőlük. Az rögtön enni kezd. Megesz pár levelet, majd bebábozódik. Aztán egy szép napon szétrágja a gubóját és megszületik a lepke.

A többiek csodálkozva hallgatták a rövid kis történetet a lepkék életéről. Pár pillanatig csak a méhek dongása hallatszott a virágba borult almafa alatt.

Kissé hátra maradt, mintha a cipőfűzőjét kötöznék, és egy, a *szemébe tévedt bogarat* törölt ki titokban. Közben őt nézte, amint aránytalanul hosszú lábaival egy belső zenére tánc lépéseket lejt, hosszú ujjával, mintha egy dalt is játszana hozzá. Aztán hirtelen megállt egy vadrózsa bokor mellett. Kezei villámgyorsan összezárultak és a tenyere rejtekébe rabul ejtette a kis bársonyos pillangót. Mosolyogva, a tulajdonlás örömevel lesett be a pillangó börtönébe. Ám az öröm csak pár pillanatig tartott. Arcáról lehervadt a mosoly. Tenyerében ott vergődött a hímportát vesztett „csúnya”, törékeny lény. Csalódottan tárta szét tenyerét. A pillangó esetlenül próbált szárnyra kapni.

– Tudod, fiam – ölelte át a vállát – ezelőtt jó pár évvel én is lepkét fogtam. Nem is egyet. És rovarokat. Rovargyűjteménybe. Szép számmal gyűjtöttem, büszke is voltam rájuk. Aztán egy füledt nyári délután, egy árnyékos, hűvös helyre raktam őket. Az eső előtt előjöttek a hangyák, és mindet megették, csak a megcsónkított vázaik maradtak a parafadugókon. Azon a tavaszon, majd nyáron a nagyvakációban, megismertem egy kislányt. Piros pöttyös ruhát viselt, rózsaszín szandálkával, és a szeme olyan kék volt, mint az ég. Elvirának hívták. Aztán évekig nem láttam őt. Csak sokkal később, évek múlva hallottam, hogy korán, nagyon korán, húszévesen halt meg. Tán még hímporosan.

Kamarás Klára

Teri

Kamarás Klára

Hetente becsengetett hozzánk. Vakító fehér férfing volt rajta, szoknyája tarka rét, a karján kis kosár, meg egy kopott szatyor. Meztelen lába szárát szürke csikkokkal rajzolta tele a hajnali harmat és az út pora.

– Gombát hoztam.

Sután megállt a konyha közepén és csak a szeme kérdezte, hova pakolhat. Szatyrából csorbaszélű tányért vett elő, az volt a mérce. Száz forintért telerakta.

– Hány tányérral adjak? – kérdezte, pedig tudta, hogy nekünk mindig két adag gomba kell. Óvatosan vette ki kosarából a galambicát, vargányát. A nagyon öreg fejeket, meg a kukacosat félretette:

– Ez jó lesz otthon. Nincs ennek semmi baja – azzal a szatyorba dugta, a fél vekni szikkadt kenyér és a foghíjas fésű mellé.

Hónapokig járt hozzánk, mire sikerült végre leültetni. Megkérdeztem, hogy lerajzolhatom-e. Nem bánta. Szótlatlanul, türelmesen üldögélt, csak akkor mosolyodott el, mikor a kész képet meglátta. Nem kérte el.

– Maradjon itt. Nem tudom hova tenni.

Máskor elejtett pár szót magáról. Megtudtuk, hogy egyedül él, se férje, se gyereke. A házat is maga építette.

Beteg lett a nyulacska, amivel a gyerekek játszottak. Már csak szédelt a száraz fű között a dobozában. Nem tudtuk mit lehetne vele tenni. Egyikünknek se volt szíve megszabadítani a szenvedéstől. Teri elkérte.

– Beteg. Nem lehet segíteni rajta. Ha egy százasért leütnéd és elásnád, még meg is köszönném – kaptam a lehetőségen.

Elvitte. Legközelebb rákérdeztem:

– Elástad a nyulat?

– Nem. Nem bírok én állatot bántani. Megpróbáltam meggyógyítani, de elpusztult. Akkor megfőztem. Már nagyon soványka lett addigra.

Tél, tavasz, új gombaszazon, de Teri nem jött. Kérdeztük szomszédától, ismerőstől, de senki nem látta. Már a nyár közepén jártunk, mikor hallottunk róla.

– Meghalt még a télen. A konyhójában találtak rá. A konyhóban, amit maga tákolta össze..., aminek nem volt ablaka, ajtó helyett egy ócska abrosz lógott a bejáraton, azt is megtépte a szél.

Antos Árpád

Barangolások Erdélyben – 61.

Negyedik utazás (7. rész)

A várhegyről leérkezve látogatást tettünk a dévai Szent Ferenc nevelőotthonban. Déva a trianoni elcsatolásig szellemi-művelődési és egyházi központ is volt. 1920 után ez megszűnt. A ferences kolostort bezárták. A II. világháború után tovább romlott az itt élők – különösen a magyarok – megélhetése. Az elmúlt 25 évben a környező bányák bezárása miatt tömegek váltak munkanélkülivé. Sok magyar külföldre ment dolgozni. Gyermekek maradtak árván, vagy szüleik eltartani őket nem tudták, nem törődtek velük.

Ezt a kilátástalan helyzetet ismerte fel Böjte Csaba autóvillamosági szerelő, aki elhatározta: igyekszik a nehéz sorsú gyerekeket megmenteni, felnevelni, szakmára tanítani és elindítani a sikeres élet irányába. Döntésében közrehatott édesapja sorsa, aki több évig volt börtönben rendszerellenes versei miatt.

Déva: Böjte Csaba gyermekotthona

Böjte Csaba elvégezve a teológiát, ferences szerzetes lett. 1991-ben rendtársaival leverte a lakatokat a romos kolostor ajtóiról. Helyi lakosok segítségével, kitartó munkával felújította az épületeket. Először pár árva gyermeket fogadtak magukhoz. Az intézmény híre rohamosan terjedt. Sok magyarországi magánszemély és vállalkozás segítette adományával a nemes célt. Alapítvánnyá alakultak. Ingatlanokat vásároltak Szovátán, Nagyszalontán. Gyermekotthonokat rendeztek be és tartanak fenn. 2005 májusában a moldvai Peresinben lerakták

egy iskola alapkövét, ahol a csángó magyar gyerekek oktatását tervezik. Ma már több mint 700 erdélyi gyermekről gondoskodik a dévai Szent Ferenc Alapítvány.

Bejártuk a gyermekotthon háló- és tanulószobáit, közösségi helyiségeit. Beszélgettünk a nevelőkkel, gondozókkal. Csoportunk a gyerekeknek édességekkel kedveskedett. Öröm volt látni jó nevelésüket, igazi magyarságukat.

Hazaérve, az utazásunkból megtakarított jelentős összeget átutaltuk az Alapítvány magyarországi képviselőjének.

Gyulafehérvár

Erdély történelmi fővárosa. Traianus császár a dákokkal 105–106-ban vívott sikeres csatája után „Apulum” néven alapított e helyen katonai és közigazgatási központot. A honfoglalás után a Gyula nemzetség székhelye lett. Püspökségét Szent László alapította. Azóta Erdély római katolikus püspökségének székhelye. A tatár pusztítás után gyorsan újjáépítették a várost. Hamarosan az erdélyi fejedelmek székvárosa lett. 1622-ben Bethlen Gábor itt alapította híres főtanodáját, melyet a török betörés előtt 1658-ban Apafi Mihály Nagyenyedre költöztetett. Az egykori kollégium épülete ma is áll a vár területén.

1715–1735 között III. Károly császár megépíttette a csillag alakú – Vauban-rendszerű – hét bástyás, erőddel is ellátott hatalmas területű várat. Bem tábornok seregével 5 hónapig ostromolta, sikertelenül. Az erődítmény falai mögött több fontos egyházi és közintézmény, katonai rendeltetésű épület található ma is.

A nyugati kapun belül találjuk a görög-keleti katedrális. Szomszédságában, a vár délnyugati sarkában a római katolikus püspöki palota és a Szent Mihály székesegyház áll. Az 1009-ben emelt kis templom helyén építették a XII. század végén. Erdély legjelentősebb romanika kori egyházi épülete. A tatárjárás lerombolta és még abban az évszázadban kétszer égett le. A gyulafehérváriak kitartó hittel és szorgalommal mindig újjáépítették kissé változtatva rajta. Mai alakját 700 év alatt kapta. Ennek következtében több stílus ötvöződik benne.

Főkapuját és tornya két emeletét Széchy András püspök építtette 1320–1340 között. A legnagyobb átalakítást, építést Hunyadi János idejében érte meg a székesegyház. A Kormányzó újjátarta fel gótikus stílusban a szentélyt. Hunyadi János emeltette a torony felső részét. A bejárat feletti főpárkányt már Bethlen Gábor helyeztette fel. A reneszánsz kort az 1512-ben elkészült „megholtak kápolnája” képviseli. Itt tették le a temetési szertartás előtt az elhunytak koporsóit. Lászlai János humanista főpap építtette, aki 1489-től erdélyi főesperes volt. Ezért róla nevezték el. A Szent Anna kápolna szintén a XVI. század elején épült. A Boldogságos Szűz Mária életnagyságú szobrát a XIV. század elején fából faragták. A nyugati homlokzat III. Károly rendeletére, barokk stílusban készült. A sekrestye is barokk.

A székesegyház jelentős erdélyi személyiségek nyughelyeül szolgál. A szentély előtti baloldali oldalkápolnában János Zsigmond fejedelem szarkofágja áll. Közélemben a fal mellett édesanyja, Izabella királyné nyugszik. Itt van Báthori András fejedelem kirabolt sírja is. Az oldalfalban Martinuzzi Fráter György síremléke látható. Erdély történelmének egyik legjelentősebb – tetteiben vitatható – alakja ez a pálos szerzetes. A gyermek János Zsigmond gyámja volt. 1542-ben Erdély kormányzója lett. Vezetése alatt 1544-ben a tordai országgyűlés rendezte Erdély és Magyarország viszonyát, és ezzel létrejött az Erdélyi fejedelemség. Fráter György a Habsburgok szövetségét kereste Erdély Magyarországgal történő egyesítése végett. Ezt annak érdekében tette, hogy egy esetleges török támadás során ne váljék az ország hódoltsággá. Ugyanakkor kereste a kiegyezést a törökökkel. Ezért az osztrákok árulónak tartották és alvinci kastélyában 1551. december 17-én meggyilkoltatták.

(A szerző felvételei)

Mecsek-Dráva

Még egy lépéssel közelebb a megvalósításhoz

Hamarosan megkezdődik a Mecsek-Dráva Projekt létesítményeinek műszaki tervezése, és ezzel még közelebb kerülhetünk a több mint 30 milliárdos beruházás a megvalósuláshoz. Március 2-án került sor a Mecsek-Dráva Projekt Társulási Tanácsának kibővített ülésére, amelyre a tanács tagjai, a minisztériumok képviselői, a környezetvédelmi hatóság, az előkészítésben részt vevő szakemberek, illetve a projektben szakmai segítséget nyújtó EU- szakértők vettek részt.

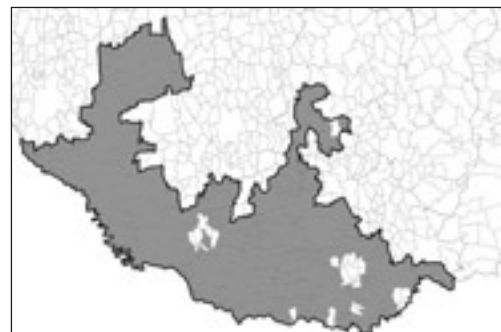
A Mecsek-Dráva Hulladékgazdálkodási Program a Dél-Dunántúl legnagyobb környezetvédelmi beruházása és régióinkban az egyetlen, amelyet Magyarország kiemelt nagyprojektjei között tartanak nyilván. Ez a megtisztelő cím az eddig elvégzett előkészítő munkát és a programhoz csatlakozott 295 település példás együttműködését dicséri. Annak érdekében, hogy a Mecsek-Dráva pályázatát az elsők között lehessen benyújtani – amint megnyílnak a 2007–2013 közötti EU-költségvetés támogatási forrásai –, a program 250 millió forintot kapott – az úgynevezett „Nagyprojekt Alaptól” – az előkészítési munkák elvégzésére. Ezt a pénzt az Önkormányzati Társulás a hulladékkezelési központok (Kökény, Barcs, Marcali), az átrakóállomások (Dombóvár, Sellye, Szentlőrinc, Pécs, Villány, Nagyatád), valamint a komposztálók (Dombóvár, Nagyatád) és a térségben létesülő 22 hulladékudvar műszaki tervezésére kívánja fordítani. A támogatás forrásokat biztosít 101 Mecsek-Drávás település önkormányzati tulajdonban lévő hulladéklerakójának felülvizsgálatára, illetve a rekultivációs tervek elkészítésére is.

Uszta József főosztályvezető az uniós támogatások elosztásáért felelős Nemzeti Fejlesztési Hivatal képviseletében hangsúlyozta, hogy a Mecsek-Dráva Programhoz hasonló nagyprojektek nem egymással versenyeznek a támogatási forrásokért. Négy-öt év előkészítő munka szükséges

ahhoz, hogy egy ilyen programot be lehessen adni az Európai Unióhoz, ahol a döntést szigorúan szakmai alapon hozzák. A Mecsek-Dráva program ebben az előkészítési versenyben nagyon jól áll, hiszen évek óta folyik mind helyi, mind minisztériumi szinten a szakmai előkészítés. Az unió képviselőivel való egyeztetésből kiderült, hogy a beadandó programokkal kapcsolatban nagyon fontos követelmény az, hogy az EU csak gazdaságilag hatékonyan üzemeltető rendszereket támogató, illetve a beadott programoknak összefüggő területekkel kell rendelkezniük. Ez a szabályozás nem teszi lehetővé, hogy olyan települések is részesei lehessenek egy-egy támogatott projektnek, amelyek a központi területtől távol, szigetszerűen helyezkednek el. Az uniós szakértők értetlenül állnak a „fehér folt”, azaz a nem csatlakozott, de az adott területhez tartozó települések elképzeléseivel szemben, mert elengedhetetlen, hogy az egyes települések a hozzájuk legközelebb eső hulladékgazdálkodási létesítmény szolgáltatását vegyék igénybe, hiszen így biztosítható az üzemeltetés hatékonysága. A Mecsek-Dráva Program esetében is találhatók olyan települések, amelyeknek területi elhelyezkedésük miatt fontos lenne a projekthez csatlakozni.

A jelenlegi szabályozás pedig nem teszi lehetővé másik programhoz való kapcsolódásukat. Következésképp a nem csatlakozók eleshetnek attól a 90%-os támogatási lehetőségtől, amelyet az EU és a magyar kormány együttesen biztosít a települések hulladékgazdálkodási rendszereinek fejlesztéséhez.

A Társulási Tanács ülésén a Mecsek-Dráva Projekt részére technikai segítséget nyújtó görög EU- szakértők számoltak be eddigi tapasztalataikról. Andreas Mentzis előadásában megfogalmazta, hogy az EU komplex módon vizsgálja a hulladékgazdálkodási projekteket, és azt tartja a legfontosabbnak, hogy az általa adott források sikeresen, a

lehető leghatékonyabb módon kerüljenek elköltésre. Görögországban, Portugáliában és Spanyolországban számos olyan negatív példa van, amely azt mutatja, hogy a rossz előkészítettség, vagy a hiányos projekt menedzsment akár a támogatási források visszafizetését is eredményezheti. Kiemelte, hogy a Mecsek-Dráva Program az általuk felügyelt magyar hulladékgazdálkodási programok közül a legjobban előkészített és országos szinten is példa értékű lehet.

A közelség elve a gyakorlatban

A „közelség elvének” alkalmazása az Európai Unió által a hulladékgazdálkodási projektektől megkövetelt tétel. Egy adott régió településeinek törekedniük kell arra, hogy hulladékukat a hozzájuk legközelebb eső hulladékgazdálkodási létesítményben ártalmatlanítsák, hisz a hulladék nagy távolságra való szállítása egyrészt drága, másrészt a szállítás is további környezetterheléssel jár. Praktikusán mindez azt jelenti, hogy ha egy régió 80-90%-a döntött egy ilyen létesítmény megépítéséről, akkor a maradék 10-20%-nak is lehetőség szerint csatlakoznia kell ehhez a kezdeményezéshez. A Mecsek-Dráva Program esetében Pécs, Bóly, Villány, Siklós, Sellye, Szigetvár, Szentlőrinc, Sásd, Dombóvár, Barcs, Nagyatád és Marcali körzetéhez tartozó településeknek közös összefogással kell hulladékgazdálkodásukat fejleszteni.

A Mohácsi Farostlemezgyár Rt. boltja /a gyár szomszédságában/ kistételes kiszolgálással várja az asztalosokat, barkácsolókat és a lakossági érdeklődőket!

Saját gyártású termékek:

- natúr farostlemez
- biohumusz - kertészkedéshez

Forgalmazott termékek:

- uni és fautánzatú lakkozott farostlemez és HDF lemezek /a KRONOSPAN-MOFA Kft. termékei/
- OSB lapok - építkezéshez, barkácsoláshoz

MOFA
MOHÁCSI FAROSTLEMEZGYÁR RT.

**7700 Mohács, Budapesti út
(a gyár irodaépülete mellett)
Telefon: 69/ 529-599**

Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 7⁰⁰ - 14⁰⁰

Kardhordó Kálmán

Bélyegvilág

Szivi László, a Magyar Posta Zrt. vezérigazgató-helyettese ünnepélyes keretek közt bocsátotta forgalomba Pécssett 2006. március 16-án a Pécsi ókeresztény sírkamrák elnevezésű bélyeget. A hajdani római Sopianae temetőjében, a Székesegyház közvetlen szomszédságában, ókeresztény sírépítmények környezetében létrehozott Dómmúzeumban a kibocsátás alkalmából itt tisztelgettük a bélyeg tervezőjét: Varga Pál urat, jelen volt Mayer Mihály megyéspüspök, Solymosi Jánosné, a Bélyegmúzeum igazgatója, Krutki Józsefné dr., a Magyar Posta Zrt. üzletágvezetője, Csegezi Tamásné, a MP Zrt. bélyegmenedzmentje részéről; Pécs várost dr. Kunszt Márta alpolgármester képviselte.

A Világörökségek Magyarországon témakörben harmadikként kiadott sorozat első címlete a Pécsi ókeresztény sírkamrák, a második a Fertő/Neusiedlersee kultúrtáj nevet viselő bélyeg. Varga Pál – sok szép, nemzetközileg is díjazott bélyegünk tervezője – pécsi bélyegének tárgyául az 1975-ben megtalált, évek során feltárt, restaurált ókeresztény mauzóleumot választotta. Az eredetileg két szintű épület (külső mérete: 18,1 x 9,5 m) fölt feletti, halványan kirajzolódó fantáziaképe adja a hátteret; előtte a felső épület altemplomszerű, dongaboltozatos, vakolt és festett sírkamrája belső terének részletét látjuk: a 260 x 130 cm alapterületű, csak részben megmaradt, de töredékeiből restaurált, kiegészített fehérmárvány szarkofágot elülső oldalával, mögötte a hátsó, keleti falat a belé vájt, ívesen záródó fülkével. A fülke fölött koszorúkkal övezetten Krisztus-monogram, bal-

ra keretbe foglaltan trónuson bő fehér ruhában ülő alak képe, mindezek körül a Paradicsomkertre utaló pálmalevelek, virágok tűnnek elénk. A bélyegkép bal felső sarkában a világörökség embléma szerepel.

Az elsőnap boríték alnyomatán az 1780-ban előkerült 1. számmal jelzett, falfestményei alapján Péter és Pál apostolokról elnevezett sírkamra fülkés, Krisztus-monogramos hátsó falát látjuk. A kibocsátás napján Pécssett használt alkalmi bélyegzésben a pécsi ókeresztény emlékek emblémájává vált krisztogram szerepel. (A görög X és P = CH és R, valamint az alfa és omega betűk Krisztusra utalnak.)

A világ kulturális és természeti örökségének védelmére az UNESCO által 1972-ben létrehozott Világörökség Bizottság 2000-ben vette fel a kultúrtörténeti kincsek listájára Pécs – Sopianae IV. századi ókeresztény temetőjét. Az itt már eddig is feltárt építmények, falfestmények történeti, művészeti szempontból páratlanok, az itáliai katakombák jelentőségéhez mérhetők.

Örülhetünk újabb bélyegünknek, s az „csak hab a tortán”, hogy névértéke alkalmas mind a borítékok, mind a levelezőlapok belföldi bérmentesítésére. Éljük is a lehetőséggel!

SZJA 1 százalék

Székelly Szövetség

Adószám: 19232685-1-17

Bonyhádi Kórház Sebészete

Alapítvány

Adószám: 18852596-1-17

**Misina Természet- és
Állatvédő Egyesület, Pécs**

Adószám: 18303841-1-02

Míves Tojás Múzeum

Míves-Kézmíves Kht.

Zengővárkony

Adószám: 20655516-2-02

Reménysugár Egyesület

Pécs

Adószám: 18300989-1-02

**Nemzetközi Gyermekmentő
Szolgálat Magyar Egyesület**

Adószám: 19622158-1-42

Garázson kívül tárolónak, felvonulási épületnek, horgász háznak is használható

Alapár: 240 ezer forint + áfa

Érdeklődni lehet a 72/447-760 és a 06/30-271-9446 telefonszámokon

A mintadarab megtekinthető:

Pécssett a Kanyar u. 22. szám alatt,

Mohácson a Szőlőhegy,
Csencsevár u. 5-9. szám alatt.

Bujdosó Péter**Sápadtzöld**

Kórházzag.
Lelassult életű unalom:
Elballag.
Kartonba zárták. Még a hajnalon.

Kétségbeesetten kapaszkodik
Életének sovány maradékába.

Sápadtzöld falak között
Nincs kegy:
Agysebész robotol. Épp megtörülközött.
Jön-megy.

A fertőtlenítő uralma a légen
Sírást szül minden csecsemőben.

Éhezi a beteget.
Álmosan operál.
Egy kollégának integet.
S a halottól félreáll.

Unalmasan.

Holló Ervin**Új remények**

Van egy-két kedves lány,
Kivel megoszthatnám szívem,
Ezt sajnos nem engedi lelkem,
Mivel ez még nem zajlott le bennem.

Hamarosan menni fog ez is,
Másé lesz szívem, lelkem is.
Vele töltöm majd minden percem,
Általa boldoggá válik életem.

Ővele leélhetem életem,
Lelkem nem marad fürtelem,
Gyönyörűvé teszi földi létem,
S én ezt nála elérem!

Fiatalok oldala**Molnár Szilvia****Felejtés**

fák ágai
döfik a napot
több sebből
vérezik, sajog
s halódva
esik alá
a horizont
vonalán
le a semmibe
belefürdik
a sötétségbe
s már
nem fáj
neki semmi
semmi
szerelem.

Belényesi J. Tünde**Az én világom**

Parttalan éjeken, utcák forgatagában emberek tömege árad felém. Bambán bámulok a sötétbe, és szédülök az arcoktól. Mintha kárhozott lenne mindenki. Szörnyű arcok, iszonyatosabb szemek: sárga, lila, piros. Hol vagyok? Valahol, ahol a szex, a drog, és a mámor ural mindent, és én mégis jól érzem magam. Itt vagyok a legboldogabb. Több ezer kilométerre az otthonomtól, egy másik bolygón. Szerelmes lettem ebbe a forgatagba.

Megyek az utcán. Csókolózó párok mindenhol. Vízpipázó, káb-szerező bárokban ülnek a félhomályban, és keresik önmagukat, azt a valakit, akit elvett tőlük a Föld. Itt megtaláltam, amit kerestem. Az lehetek, aki vagyok. Nem a nagy jogász, nem Julianna a Kék Bolygóról, egyszerűen csak én. 50 fokos melegben elnyúlok a strandon, és élvezem a napsugarak simogatását, a természet illatát, és a vadászat ösztönét.

Feltámad a szél. Neked csap a vihar. Csak én és te. Végre meglátod ki is vagyok, nyers valómban: vizsgák, tanárok, kosztüm nélkül. Meztelenül állok előtted, mint egy író, aki fuldokolt az emberek elvárásaiban. Itt, ahol szex, drog, mámor az elvárás, s nem él homo sapiens, csak farkasemberek, állatemberek, vámpírok, és művészek.

Örök szárnyalás, szédülés, és tánc itt az élet. Minden a mienk, s mégisincs semmink.

A Hetedhéthatár-Fiatalok oldala wap oldala a
<http://tagtag.com/hetedhethatar>
címen érhető el a telefonokról.

A fiatalok alkotásai mellett Szabó Péter Levente
– a wap oldal létrehozója és szerkesztője –
sok hasznos linket is feltett
(meséket, híreket, keresés, és elérhető a MÁV-tudakozó).

Szerkesztőségünk várja fiatalok rajzait, verseit,
írásait a következő címen:
7614 Pécs, Pf. 59. • e-mail: hethatar@axelero.hu

Matthäus gondolata		Dohány alkaloid	③	Félig om- ladozó Kiejtett mshg.	Német város Névelő	...Gott cseh énekes Vívóeszk.	Súlyegys. Régies iskola- típus	Kevert kezd	Mosoga- tószer márka Kórház j.	Temes- parti tájegység
		①	Gusztus Cézári üdv.	A tisztaság 50	Karalábé jelzője Úrmérték					
②	Iratsomó Képes- könyvek		Utastás- ban ad Felkent személy	Nátrium Értelme						
A szán e- zen megy Belsejé- be rak			Ón vj. Csendes sár	Kevert del Evelt a gulya	Ünnepelt színész Aggatózás vég nélk.					
			50 Hüség rég	Tekintély	Orosz helyeslés Króm vj.		Tóvá- rosunk			
Csendes láb Dagasz- tana		I. István fia Szolm- hang					Id. fiúnév Görög piactér		Többszél ... Lisa	
			Afrikai ország EEEE			...József fociedző Csend- ben mér				
		Páros Lazitá				Vető- anyag Dátumrag		Szám- talan Kajla		
Kevert szem Bedob párosai		Angol tölgy Kőzet jelzője	Más szer- vezetbe lép 1						Indulat- szó	
			Minden- ható Amper r.			Időmérő Kén vj.			Névelő Miatta	
Tova- zavar Kérdőszó	Kevert láda Csendes rúd		AKZ	Idegen tagadás	Kálium vj. Ereszt	Keleti pálinka- féle Idő jele				Oxigén vj. Amper r.
Meg- formál Dorgál írod.			Női név Valutafé- le röv.			Végtelen ösztro- gén belső	Taktusra	Kevert Lars Félig villan		
		Alaszka folyó Helyez				Einstei- nium vj. Baranyai település				Tanuló vezető Felbecsül
	Görög erkölcs Csendben leveret				... Péter Rapülés Sugár			Rába... sportklub Morze- hang		
Úrmanó Belefog			Májétel Ősi földműv. eszköz						Abba fele ...Duna	
			Francia aj. Kevert zöm	Német aj. Kevert dög	Armada fele Francia röv.			Maxim- ka része Amper		
Elkoboz Katonai alakulat					Növény- világ			Latin csont Cigaretta- vég		Vajon azon a helyen?
		USA- tagállam	Bolgár hegy		Vajon tol- dalék? Létige			Tini kö- szönés Fél zeke		
Meg- győződés 500	Ősi város		Behajlított kézfej Idegen tagadás		Fizikai idő Végtelen izom	SLI	Férfinév Páratlan Titusz			
Észak Stressz	Rin-Tin... Gépkocsi röv.		Elektron röv. Félig menő	„Relatív” fizikus Azonosak					Fél tő Hangta- lan ágak	
			Szárított 1000					Kevert kegy Névelő		

DRELICSKA ATTILA EMLÉKÉRE

KÉSZÍTETTE: CSÉPÁNYI PIROSKA

A keresztrejtvényt helyesen megfejtők és a megfejtést beküldők közül a szerencsés a Magyar Turizmus kártyát (értéke 4990 forint akciós áron) nyeri meg. Beküldendő Matthäus gondolata május 5-ig, a szerkesztőség címére (7614 Pécs, Pf. 59.) postai levelezőlapra vagy levélben, illetve az e-mail-címre (hethatar@hethedhethatar.hu).

A március 10-i számunk rejtvényének megfejtése:

„Gondoljatok arra, hogy a lant húrjai is külön állnak, mégis ugyanaz a zene szól rajtuk.” (Kahlil Gibran gondolata)

A helyes megfejtést beküldők közül Zsolnainé Berkes Éva (7700 Mohács, Kossuth u.) olvasónk nyerte meg a Magyar Turizmus kártyát.

Antiszthenész gondolata		Megmolyogta Tovább időznél	Úrmanó Nitrogén	Maró anyag Ádáz	A naiva	Madarak királya	Vizsga jelzője Ájul	Névelő	Fegyveres harc Van ideje	Szangvínikus kezdete
1										
Félig Anna Többszjel			Építőelem	Háztart. eszköz Csendes perek				Folyó igéje 100		
Igekötő	2	Textilféle Szövet-ség		Kiejt. rit- ka betűnk Szemé- lyetek			Fonal Zsolozs- ma			
		Lombma- radványt Feleséged			Kérdőszó	51 Tagadó- szó		Levesféle 1		
Vala- mennyien Egykoron					Azonosak Orosz folyó		1001 Megol- dást segít	500 Feltételes kötőszó	Giga Orsó	
				Tisztes- sége	Lengyel határfolyó Talál			Enged Lombos növény		
3						Dehogy ILS		Község		Rögvest, rég.
Zorro Odanyújt		Óse rég. Ellentétes előtag		Id. női név Recept		Papír- mérték Végtelen tőzeg		Amper röv. Nepper fele	Rendező- iroda v. Semmi	
			Becézett Iréen	Gondol Kutya- fajta		Fosztó- képző Egy végtag		Kevert mozi Költői napszak		
		Ez évben Fr. arany			Munició Hadügy- minisz- térium				Napisten Félig Gizi HP	
Töm. ital A soke- meletes épület							Gyümöl- csös édesség Sugár			
								Masina		Elektron röv.

KÉSZÍTETTE: CSÉPÁNYI PIROSKA

A keresztrejtvényt helyesen megfejtők és beküldők között lapunk egyéves előfizetését sorsoljuk ki. Beküldendő Antiszthenész gondolata május 5-ig, a szerkesztőség címére (7614 Pécs, Pf. 59.) postai levelezőlapra vagy levélben, illetve az e-mail-címre (hethatar@hethathatar.hu).

A március 10-i számunk rejtvényének megfejtése:
„Az önhittség nyomán csak balsiker terem.” (Szophoklész gondolata)

A helyes megfejtést beküldők közül lapunk egyéves előfizetését
Káldi Géza (8400 Ajka, Korányi F. u.) olvasónk nyerte.

VARÁZSKÉP – 209.

DR. MÁNDOKI LÁSZLÓ NÉPRAJZTUDÓS EMLÉKÉRE

Első számunktól kezdve mindegyikben található varázskép. Dr. Mándoki László néprajztudós nemcsak rendelkezésünkre bocsátotta világhírű rejtvénygyűjteményének ezen darabjait, hanem versikéket is írt hozzájuk. Ezt a hagyományt folytatva Szigetvári-Szattinger Krisztián jóvoltából ismét versikékkal jelennek meg a varázsképek.

Aki megtalálja a képen a keresendőt, kiszínezi, a képet kivágja vagy fénymásolja, és nem rest **május 5-ig** borítékba téve szerkesztőségünk címére (7614 Pécs, Pf. 59.) elküldeni, megnyerhet **50 szelet csokoládét**.

Látjátok a nyusztit?
Nem nyúszít,
Hanem festi
Az esti fényben
A réten
A húsvéti
Éti tojást.

Láttok-e mást?
Egy **kis lányka**,
Ki a fák koronája
Mögött ül,
S kitekint
Hogy idekint
Mi készül?

A március 10-i számunk varázsképén a bakot megtalálók közül
BALATONI MÁTÉ (1027 Budapest, Kapás u.)
olvasónk nyerte az **50 szelet csokoládét**.

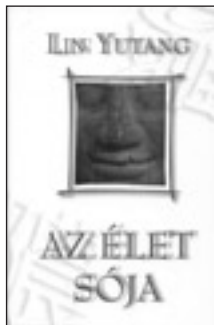
Becskereki László

Az élet sója

Jól ismerjük az ókori görög és római kultúrát, a szellemi élet nagy egyéniségeit, ám alig tudunk valamit az ősi kínai irodalom máig érvényes filozófiai műveiről. Az évszázadok folyamán mindig voltak kiemelkedő szerzők, akik újrafogalmazták, csiszolgatták az élet bölcsességeit, de ezek a művek magyarul csak részben, vagy még úgy sem hozzáférhetők, ezért is figyeltem fel Lin Yutang közelmúltban megjelent két érdekes könyvére. A szerző mind a két könyvében saját érzéseit, véleményét foglalja össze, ám gondolataihoz remek idézeteket társít, amelyek részben alátámasztják nézeteit, részben igazolják a négyezer éves kínai életszemlélet máig tartó aktualitását.

Mielőtt rátérnénk Az élet sója című kötetére, érdemes megismernünk magát a szerzőt is. Kínában született 1895-ben, és ott végezte iskoláit is, majd egy ösztöndíj segítségével Amerikába utazott, a Harvard egyetemre. Onnan Párizsba, azután Németországba ment, és végül Lipcsében doktorált. Később néhány évre újra Kína következett, majd végleg az Egyesült Államokba költözött.

Hasonlóan fordulatossá, és tapasztalatokban különösen gazdaggá a vallásokhoz kötődése, mivel katolikusnak keresztelték, nevelték (Kínában is

van ilyen), majd felnőttként a buddhizmus és a taoizmus felé fordult, míg Az élet sója című könyvében már a vallásoktól független Istenhívőnek vallja magát.

Fentiekből sejteni lehet, hogy Lin Yutangnak rendkívüli rálátása lehetett mind a kínai, mind a nyugati kultúrára, hiszen nyelveket beszélt, ismerte mindkét világ irodalmát, vallásait, viselkedési formáit, és nem utolsósorban az emberek hétköznapi életét is. Tanult ember lévén mélyen beleásta magát a több ezer éves kínai irodalomba, de az ókori görög-római írásoktól a Biblián át a nagy nyugat-európai írókig mindenkit jól ismert, így nem csoda, hogy az élet számtalan kérdésében kifejtett véleményét könnyen elfogadjuk, hitelesnek érezzük. Angolul írt könyveivel igen népszerű lett, világszerte ma is újra és újra kiadják. Az élet sója című könyve 1937-ben jelent meg, de értékéből semmit sem veszített, mondanivalója feltehetően a jövőben is figyelemre méltó marad. A szerző a nyugati, rohanó világban eltöltött évei során nagyon jól látta, hogy az emberiség egyre távolodik a vágyott, boldog életformától, ezért szinte görbe tükörként tartja elénk Lao-ce, Konfucius, és sok más szellemi óriás bölcsesét, remélve, hogy egy kicsit okulunk belőle.

Tanuljunk meg kellemesen élni, ez üzenetének a lényege, és ennek érdekében számtalan olyan érdekes, hétköznapi kérdést boncolgat, mint az embernek a természethez, az otthoni környezethez, vagy például az Istenhez való kapcsolata. A látszólag jelentéktelenebb témák-

ban kifejtett elmélete – mint az étkezésről, ivásról, lustálkodásról, heverészésről vagy az utazásról szóló is – szintén figyelemre méltó gondolatokkal van tele, ráadásul nagyon kellemes, olvasmányos stílusban megírva. Szavaiból sugárzik a kínaiakra általában igen jellemző, míg a nyugati emberekből többnyire hiányzó derűs életszemlélet, ami nélkülözhetetlen az egyén számára, ha elégedett, nyugodt életre vágyik.

Lin Yutang másik könyve, a Mi, kínaiak, hasonló élményt tartogat az olvasó számára. Sokan írtak már könyvet Kínáról, a kínaiakról, de mindig egy kívülálló szemével, a látottakat másként, más logika szerint értelmezve. Márpedig, amint azt Lin Yutang is mondja, Kínát csak a kínaiak ismerhetik jól, az ő lelkivilágukat, szemléletüket, legmélyebb érzéseiket nem ismerheti meg, bármennyi időt tölt is Kínában, aki napjait nem egy kínai család tagjaként éli. Ezért írta meg könyvét saját népéről, bemutatva az emberi környezet és a kínai lélek ezernyi érdekességét, mindig párhuzamot vonva a tőlük idegen nyugati kultúrával.

Már a fejezetek címei is sokatmondóak – türelem, huncutság, elégedettség, udvarlás, szerelem, festészet, költészet, stb. –, és mondhatom, páratlan élmény belebújni a szerző bőrébe, és az ő szemével kuncogni a nyugati számárságokon. Példaként megemlítem azt a tényt, hogy amíg Európában mértani formára tervezzük a kerteket, nyírjuk a bokrokat, sorba ültetünk mindent, azaz – a kínaiak szerint – teljesen elcsúfítjuk a természet eredeti szépségét, addig ők pici kertjeikben is a valóságot idézve hagyják a növényeket kedvükre pompázni. Mást el sem tudnának képzelni.

Könyvei nem idézetek vagy szólásmondások gyűjteménye, sokkal inkább jóra tanító, mesékre emlékeztető írások, tele az idők során letisztult, érett gondolatokkal. Kedvcsinálónak íme néhány sor Az élet sója című könyvből, érzékelteve annak utánozhatatlan hangulatát:

„Az én dolgozószobámban nyoma sem lesz semmiféle formaságnak, s csak a legközelebbi barátaimat bocsátom be. Gazdagon vagy póriasan vendégelem meg őket, ahogy én magam is eszem, s fecsegünk, kacagunk, s megfeledekezünk az életünkről. Nem vitatkozunk majd azon, hogy igazuk van-e más embereknek vagy nincs, és tökéletesen közömbösek leszünk a világi dicsőség és gazdagság iránt. Kedvtelésünkre megvitatjuk a régi és a mai klasszikusokat, majd pihenésképpen gyönyörködünk a hegyekben és a patakokban. Aztán könnyű, világos teát iszunk, és jó bort, ami illik a gyönyörűséges elzárkózás légköréhez. Így képzelem el a barátság örömeit.”

A könyvek a Tericum Kiadónál (www.tericum.hu) jelentek meg.

MEGRENDELŐ

Megrendelem a Hetedhéthatár című közérdekű magazint

..... példányban 2006. év hónaptól

12 számot

1150 forint előfizetési áron

Név:

Település: Irányítószám:

Utca, házszám: Postafiók:

Tel./fax:

Fizetés: banki átutalással – postai csekken (a megfelelő aláhúzendó)

Egyéb megjegyzés:

aláírás

A megrendelés alapján a kiadó küldi a számlát, illetve a postai befizetési csekket.

Visszaküldendő a szerkesztőség és kiadó címére:

7761 Kozármisleny, Mikszáth K. u. 24.

Bankszámlaszám: 50100112-12005985

(Nemzetközi: HU31-50100112-12005985)

Tillai Gábor

Európa kulturális fővárosa 2003-ban – Graz, 3.

A pécsi Szivárvány Gyermekház testvérvárosi vetélkedőjéhez

Időben következék most az, aki a Grazot „uraló” Habsburgok közül a város kultúrtörténetében a legjelentősebb; szinte önálló „intézménynek” tekinthető személy volt. János főherceg nevével számtalan szempontból találkozunk Stájerországban a szálodától az egyetemen át a jódlí muzsikáig. Firenzében, a Palazzo Pittiben született 1782. január 20-án Lipót toszkán nagyherceg és Maria Ludovika 13. gyermekeként. II. József császárt – 1790-ben bekövetkezett halála után – e Lipót fiútestvére követte a trónon. A család Bécsbe költözött. János két évvel később elvesztette szüleit, s a család fejévé vált Ferenc császár, az ő bátyja katonai pályára ösztönözte. A napóleoni idők 18 éves tábornokaként János főherceg az erődök építésének adminisztratív munkáiban jeleskedett, amely jelzi a tudományos-technikai irányban való elmélyülését. A fiatal Habsburg komoly harcot folytatott szeretett tiroli tartományának Bajorországtól való függetlenedéseért, de a bécsi udvar nem pártfogolta ebben őt; gyakorlatilag eltiltották attól, hogy Tirolban maradjon, így 1811-ben Stájerországba költözött, ahol – mint fiatal, kezdeményező kész, művelt és emberbarát alkat – a legszélesebb körű tevékenységekbe kezdett. Leghatékonyabb cselekedeteinek egyike a mai tartományi múzeum (Landesmuseum Joanneum) alapítása volt, amely eredetileg oktatási-ismeretterjesztő céllal létesült. Stájerország első főiskolája, Leoben városában Fémipari Egyetem és a Műszaki Egyetem (ma János főherceg Egyetem) is az ő idejében létesült. A Joanneum leghíresebb tanárai között volt Friedrich Mohs, akinek nevéhez az ásványok keménységének skálája fűződik és Wilhelm Engerth, aki az első hegyvidéken használható gőzmozdonyt építette a világon. A Joanneumban működő Olvasó Körből fejlődött ki a Tartományi Könyvtár és a Tartományi Levéltár. További kezdeményezéseire alapították a stájer takarékpénztárat; a Kereskedelmi Kamarát, biztosítótársaságot és a mezőgazdasági egyletet. Az 1817-es éhínség idején mintagazdaságokat alapított és kezdeményezte a burgonyaművelés kiszélesítését. János főhercegnek köszönhetően a Bécs-Trieszt vasútvonal építésekor jelentős fejlődésnek indult a bánya- és gépipar. Legendás volt az emberekhez való közvetlen viszonya; így természetes, hogy egy postamester lányával – Anna Plochl – kötött házassága is romantikus színezetet kapott. Egyetlen politikai feladatkörét – a Frankfurtban 1848/49 időszakában rövid időre betöltött pozíciótól eltekintve – Stainz

választott polgármestereként töltötte be. Leszármazottai – Merán hercegei – mindmáig lakják Stainz kastélyát, amely János nyári rezidenciája volt Stájerország nyugati részén. 1859 májusában halt meg belvárosi palotájában. A bécsi udvar beavatkozásának „köszönhetően” János főherceget Stájerországtól messze, meráni kastélyánál (Schen-na) helyezték örök nyugalomra.

János főherceg életének áttekintése után hagyjuk el a belvárost; induljunk a Mura partjára a Főtértől. A ferences templom az egykori városfalakon kívül épült; a települést a folyó felől védő erődítmény részeként. Nemcsak a templom az egyik legrégebbi a városban, de tornyában lévő harangját is már 1272-ben öntötték. A II. világháborúban megsérült templom körüli ódon házak egy részét elbontották 1965-ben, amikor modern utat építettek a folyóparton. Ezek egyikében dolgozott cselédlánként Maria Anna Schicklgruber, Adolf Hitler nagymamája, aki egy mészáros és szappanfőző zsidó családnál szolgált. A közelben találunk az egyik lehangulatosabb grazi udvarra („Krebsenkellerhof”) a folyami rákhoz címzett pince előterében; a meleg nyári időben a hely hűvösségét elősegíti a közeli Várhegy.

A Mura túloldalán lévő hegyek előterében húzódik Graz barokk nevezetességeinek legrangosabb helyszíne, az Eggenberg kastély. E dinasztia első, említésre méltó alakja még a Graz környéki földművesek sorába született. Az 1493-ban elhunyt Balthasar Eggenberger vagyona III. Frigyes császár pénzverő mestereként szerezte. Ő vásárolt az akkori városfalakon kívül földbirtokot – Orthof néven – a mai Eggenberg nevet viselő kerületben. E birtokon emelt gótikus stílusú kápolnát Szűz Mária tiszteletére. Az Eggenberg dinasztia címere – amelyben három holló a csőrében szállít egy koronát – származik tőle. Ruprecht Eggenberg a török felett aratott látványos győzelmeinek köszönhetően a család az örökös bárók sorába emelkedett. (Dél-Stájerországban, Ehrenhausen mezővárosa felett, a hegyoldalon látható igényes mauzóleuma, amelyet a már Grazban említett Giovanni Pietro da Pomis tervezett 1609-ben.

A családnak kétségtelenül a legsikeresebb tagja Hans Ulrich von Eggenberg, aki II. Ferdinánd császár barátja, kedveltje és a tanácsadója volt, először a grazi udvarban. Később magas „polcra” került a bécsi udvarban, amikor támogatója császár lett. A 30 éves háború kezdetén meghatározó szerepet töltött be az európai politikában.

1625-ben Belső-Ausztria kormányzójaként tért vissza stájer birtokaira, s rendelt Pomis építészről egy előkelő spanyol, illetve olasz előképeken alapuló rezidenciát („stájer Escorial”). Hans Ulrich és fia, Johann Anton halála után hosszú örökösödési vita bontakozott ki, amely – az időközben meglehetősen értékesé vált – családi birtok megsztásához vezetett. Johann Christian kapta a csehországi Krumau környékét – ma a várkastély és a körülötte lévő középkori település Cesky Krumlov néven a Világörökség feltett kincse – az osztrák és az Isonzo folyó torkolatához közel eső birtoktesteket. Johann Seyfried pedig a stájer és karantán uradalmakat örökölte. (Sopron történelmi belvárosában – a Szent György templom közelében – is áll Eggenberg-ház; 1674-ben Johann Christian herceg özvegye vásárolta meg az épület elődjét. A brandenburgi herceg rokonaként a protestáns asszony engedélyt kapott evangélikus istentisztelet tartására; így az emeleti loggiás folyosó közepén díszes szószéket alakítottak ki, ahonnan az udvaron levők hallgathatták a prédikációt.) 1717-ben halt ki a család férfiágon, így befejeződött a legjelentősebb stájer dinasztia története. A cseh birtokok a Schwarzenberg család kezére jutottak; Stájerországban a Herberstein család örökölt. 1939-ben e család tagjai adták el grazi kastélyukat a stájer tartománynak, amely jelenleg a Tartományi Múzeum szerves része.

Az Eggenberg kastély környezetében több órát lehet eltölteni; a park pavilonjában kávézó működik; pávák és őzek sétálnak a növények között. A kastély épületét, a barokk kor szemléletének megfelelően a számok bővületében alakították ki; 4 tornya a fő széljárásokat szimbolizálja, 365 ablaka az év napjainak számára utal; első emeleti 24 terme a nap óráinak felel meg, amelyek 52 ablakkal rendelkeznek az év heteinek számát követően.

Határokon túl is megbecsült gyűjtemény az első emeleten található Stájer Vadászmuzeum.

A földszintjén az Ős- és Őkortörténeti Gyűjtemény a római időkig mutatja be a régészeti leleteket; leghíresebb tárgya a strettwegi kultuskocsi, amely kb. Kr. e. 700 körül készülhetett s mintegy kétszáz évvel később – a halstatti kultúra idején – kerülhetett a földbe egy fontos személy rituális temetkezési szertartásánál felhasználva.

Itt csak utalni lehet a kastély gazdag díszítésű termeinek stukkóira, freskóira; a korszalemnek megfelelő kínai és japán stílusú enteriőrökre – ebben a helyszínen kell gyönyörködni.

Czupy György

A sokoldalú Descartes – 2.

Descartes választékosan, elbűvölő stílusban írt, de írásainak hangneme ódi-
vátú volt.

Jó katolikusként tekintette magát (ez írásaiból is nyilvánvaló), de az egyház nem
jó szemmel nézte tanait, és könyvei katolikus tiltásra kerültek. A protestáns Hol-
landiában is ateizmussal vádolták, és emiatt még a hatóságokkal is összeütközésbe
került. 1649-ben a svéd királynő, Krisztina magántanára lett.

Descartes nézetei közül nagymértékben hatott az európai gondolkodásra a vi-
lágmindenségről alkotott mechanikus képe, pozitív hozzáállása a tudományos
kutatáshoz, a matematika jelentőségének hangsúlyozása a tudományban, az ismeretelmélet középpontba állítása, a kételkedésre buzdítás.

Descartes szinte „falta a könyveket”. Élvezte, hogy szabadon kutathatott. Bré-
dában meglátott egy falragaszt, melyen egy geometriai feladatot tűztek ki meg-
oldásra. René megoldotta, s ezzel felkeltette a szaktudósok érdeklődését is sze-
mélye iránt.

Részt vett a harmincéves háború első küzdelmeiben, mint hadmérnök: har-
colt és tanult.

Életelvei a következők voltak:

1. Engedelmeskedni a haza törvényeinek, szokásainak
2. Követni azok véleményét, akik kerülnek a végleteket, hirdetik a mérsékletet, józanul élnek
3. Minden nemzetben léteznek okos, bölcs, példamutató személyek
4. Azt figyelem, hogy az emberek hogyan cselekszenek bizonyos esetekben, hogyan gondolkodnak
5. Megkülönböztetni az igazat a hamistól
6. Valamennyien józan ésszel rendelkezünk
7. Tisztelni a vélemények különbségét
8. Az ésszt okosan kell használni
9. Jó emlékezőképesség
10. Gazdag képzelet
11. Az elhatározás mellett történő szilárd kitartás

12. A vágyak mérséklése
13. Magunk legyőzése
14. A világ dolgai nem tőlünk függenek
15. Azt kívánjuk, ami elérhető
16. Erkölcsi alapokon történő életberendezés
17. Igazság kutatása
18. Az illúzió kerülése
19. Boldogan élni
20. Bölcsen élni
21. Az egészség megőrzése
22. Az emberi függetlenség biztosítása
23. Örömmel végzett munka
24. Türelmesség a más emberrel szemben
25. Tiszta lelkiismeret
26. Az ész jóhasználat
27. Uralkodás önmagunkon
28. A fájdalmak legyőzése

Bepillantás magánéletébe: örömmel fogadta 1649-ben Krisztina svéd királynő
meghívását, hogy filozófiát kíván tőle tanulni. Nem a magas rang, a királyi elis-
merés töltötte el örömmel, hanem az a remény, hogy tanítását szélesebb körben
népszerűsíthette. A királynő leckeóráit hajnalban tartották, pedig René szervezete
nehezen viselte el az északi hideg éghajlatot, a hajnali felkelést.

Descartes állandóan töprengett, vívódott. Tanulmányai alatt mindjobban belátta
tudatlanságát – mint vallotta könyvében.

Descartes kedvelte a meleg szobákat, szeretett mindig sokáig aludni. Ezért na-
gyon kedvét szegte az, hogy Krisztina királynő reggel 5 órakor akart órákat venni.
Attól félt, hogy a reggeli hideg levegő halálát okozza majd. Így is lett. Nem sokkal
később tüdőgyulladást kapott, s négy hónappal azután, hogy Svédországba érke-
zett, 1650. február 11-én meghalt. 54 éves volt. Descartes sohasem nősült meg.
Azonban volt egy lánya, aki tragikusan fiatalon halt meg.

Mert hétmérföldes csizma nincs...

Hungary Card

Kedvezmények utazásnál
szállodákban, éttermekben

a kártya ára 5520 Ft
egy hét alatt akár
14775 Ft-t spórolhat
és egy évben 52 hét van

www.hungarycard.hu

A Hungary Card megvásárolható:

valamennyi Tourinform irodában • nagyobb vasútállomások pénztárainál
Információ: Hceelinfo Kft., 1056 Budapest, Váci utca 78-80. • Tel.: 266-7741, 267-0896
www.hungarycard.hu

FEHÉR & SÁRGA SZAKMAI TELEFONKÖNYV

- ✓ Cégek, vállalkozások, intézmények, hivatalok elérhetőségei
- ✓ Betűrendes és szakmai rendszerezés
- ✓ Országos lefedettség
- ✓ Európai szintű adatbázis
- ✓ 6 nyelvű kereső

www.kozuleti.com

Magyar Közületi Internettudakozó és Telefonkönyvkiadó Kft.

Jéki László

A spagetti rejtélye

Az anyag összetételét feltáró kísérleti fizika friss eredményei rendszerint nagy laboratóriumokban, hatalmas kísérleti eszközök, például részecskegyorsítók bevetésével, százak és százak közös munkájával születnek meg. A mikrovilág történéseit leíró kvantumfizika egy elképzelhetetlen világról tudósít. A kozmológia feltárja a 14 milliárd évvel ezelőtti eseményeket, lézereink a másodperc ezerbilliomod részénél rövidebb impulzusokat adnak. Feltárultak az abszolút nulla közelébe hűtött anyag rendkívüli tulajdonságai, a termonukleáris fúziós kísérletekben pedig több tízmillió fokra hevítik a plazmát. Ezek a laikusok számára gyakran titokzatosnak és érthetetlennek tűnő jelenségek valójában az egyszerű, viszonylag könnyen vizsgálható esetek, a legegyszerűbb hétköznapi jelenségek leírása ennél sokkal nehezebb. A néhány alapanyagból készülő étel főzése közben esetenként akár sok százféle molekula között zajlanak egymásra épülő, egymást befolyásoló kémiai reakciók, ezek pontos nyomon követésére, leírására ma még képtelen a tudomány.

Ha választ keresünk egy hétköznapi jelenség magyarázatára, tudományos hátterére, akkor gyakran az derül ki, hogy egyelőre nincs válasz kérdésünkre. Néha egészen messze vezet egy hétköznapi megfigyelés megoldásának kísérlete. Richard Feynman (1918–1988) a múlt század fizikájának egyik nagy alakja és színes egyénisége volt. Szenvedélye volt a bongódobon való dobolás, a festés, a sztriptízbárok látogatá-

sa, a majául írt szövegek megfejtése, a páncélszekrények feltörése is foglalkoztatta. Szívesen népszerűsítette a tudományt, könyvei már magyarul is olvashatók, jó szívvel ajánlom őket. A II. világháború alatt Feynman Los Alamosban részt vett az atombomba létrehozásában. Ottani munkája végeztével 1946-ban egy tányért hajítottak el a közelében a Cornell Egyetem étkezőjében. Feynman figyelmesen nyomon követte az egyetem emblémájával díszített tányér röpdülését. A tányér imbolyogva, bukdácsolva repült, gyorsabban repült előre, mint ahogy pörgött. Az elméleti fizikus Feynman levezette a repülő tányér mozgását leíró bonyolult egyenletet. A további lépéseket nem részletezem, csak az eredményt: a tányér egyenletei vezettek el a kvantumelektrodinamika elméletének pontosításához, kiegészítéséhez, amiért Feynman 1965-ben fizikai Nobel-díjat kapott.

Már Nobel-díjas volt, amikor spagettifőzéshez készülve arra figyelt fel, hogy a két végén megfogott és meghajlított spagetti szál sohasem két darabra, hanem legalább három, de inkább több darabra törik. Barátjával együtt sorozatban tördelték a szálat, és közben magyarázatot kerestek a megfigyelésre. Sajnos sem a kísérletek, sem az elméleti megfontolások nem vezettek eredményre. Feynman később nem foglalkozott a megoldás keresésével.

A spagetti rejtélye akkor került újra elő, amikor 1991-ben fizikai Nobel-díjat kapott a folyadékkristályokkal kapcsolatos munkásságáért a francia Pierre-Gilles de Gennes. Televíziós kamerák előtt válaszolt a minden nagy embernek rendszerint feltett kérdésre: milyen problémákat kell még megoldani a fizika területén. (Fizikusok tudják, hogy erre a kérdésre nagyon óvatosan kell válaszolni. A 19. század vége felé azt tanácsolták az egyetemre készülő német Max Plancknak, hogy ne tanuljon fizikát, mert ott

a hőmérsékleti sugárzás kisebb problémáit kivéve már nincs megoldandó feladat. Szerencsére nem fogadta meg a tanácsot és éppen a hőmérsékleti sugárzás magyarázatára vezette be a kvantumhipotézist 1900-ban, ezzel indult el a 20. század egyik legnagyobb fizikai felfedezéssorozata, a mikrovilágot leíró kvantumfizikák kidolgozása, alkalmazása.)

De Gennes ott állt friss Nobel-díjasként a kamerák előtt és Feynmanra utalva a spagetti problémáját nevezte meg a fizika megoldandó feladatának. Látta ezt a tudósítást egy akkor érettségi előtt álló francia fiatalember, Basile Audoly, aki később fizikát tanult és idén megoldotta a spagetti rejtélyét, legalábbis a rejtély nagy részét. Eredményét a szakmában a legrangosabbak közé tartozó amerikai fizikai folyóirat, a Physical Review Letters közölte.

Audoly, és kutatótársa Sébastien Neukirch, hatféle, különböző keménységű spagettivel kísérletezett. A spagetti egyik végét befogták, a másikat mozgatták, a történéseket nagysebességű kamerával követték nyomon. Csaknem törésig feszítették a spagetti szabad végét, majd elengedték. A felvételek megörökítették, hogy a szálon hullámozás alakult ki. Az oda-vissza futó hullámok egymással találkozáskor hol gyengítették, hol erősítették egymást. A tézsa ott tört el, ahol a két hullám azonos fázisban volt, az egyirányú erőhatások összegeződtek. Hasonló eredményre vezettek a számítógépes szimulációk is. A számszerű adatok elemzéséből érdekes következtetés adódott: a szál hosszától függetlenül a törés helyéből és az elengedés óta eltelt idő négyzetgyökéből képzett hányados állandó. Ma persze megjósolhatatlan, hogy a spagettitörésnek ez a törvénye hasonló karriert fut-e majd be, mint Feynman repülő tányérja.

Kísérletező kedvű olvasóink számára maradt még megoldani való feladat a spagettirejtélyben. Eddig nem sikerült a törés várható helyét előre jelezni. Nincs magyarázat arra sem, hogy miért csak néhány és miért nem nagyon sok darabra törik a spagetti.

Spagettihídépítő-verseny a John Hopkin Egyetemen, az USA-ban 2001-ben

Hegedüs Sándor

Valaki

Hegedüs Sándor

Memento homo quia pulvis es
et in pulverem reverteris...

Voltunk mint ti, lesztek mint mi:
por és hamu.
(Széchenyi István)

Valaki mindennap születik
valahol mindennap meghalnak
valami mindennap történik
valahol.

Valamit mindennap olvasol
valakiról, valamiről, valamit
első naptól az utolsóig
készülsz arra
az egyre
hogy valahol olvassanak Rólad
röviden
futólag
rólad
aki voltál
aki lettél
aki lehattél volna
valahol
valaki.

És nem hiányzol.

Holmidat – ha lesz –
széjjelszórják
sírodat – ha lesz – látogatják
ha látogatják
s akik látogatják
lassan latolgatják
meddig és mikor és hogyan
és elfelejtik.
És a gaz és az eső
a hó és a jég
a föld és a sár...

Tíz, húsz, ötven az évek árja?
Ki tegnap, ki ma, ki holnap várja
egyre megy
elmállik a neved is
és olyan senki leszél
mint aki voltál
valahol
és hitted, ha hitted
néhány évnyi-órán
hogy vagy
hogy voltál:
Valaki.

Kocsis Tibor

Pótvizsga nincs

Utolsóéves hallgató vagyok,
öregdiák, nagyokat hallgatok.
Átbukdácsoltam nehéz éveket,
egy mozgalmasan zajos életet.

Sokat tanultam saját káromon...
Tényleg tanultam? Vagy csak ráfogom?
Az életéből vajon ki okul?
Csak törsz előre önzőn, konokul.

Tapasztalásod mondd, mire való?
Ha neked sem, kinek használható?
Ha elbuktál, kit érdekel miért,
ha magyarázkodsz, ki figyel, kiért?

Ha levizsgáztál, hát szégyelld magad.
Pótvizsga nincs. Már végleg elmarad.

Rónai Béla

Magyarul – magyarán

Somlai vagy somlói?

Rónai Béla

Együtt élveztük az asztali örömeket egy jó hírű vendéglátóhelyen, amikor a nyelvészeti iránt fogékony barátom váratlanul föltekerte a kérdést: Miért somlói a galuska, és miért somlai a bor ugyanabban az étteremben, miként itt is? Azt hiszem – folytatta –, hogy híres színművészünk (Somlay Artúr) neve is ugyanebbe a kérdéskörbe tartozik.

Kétségtelen, hogy a közkedvelt édesség és a messze földön híres ital egyaránt a Balaton-felvidéki Somló-hegytől kapta a nevét. A galuska újabb találmánya a magyar cukrásziparnak, a bor viszont már régebb óta viseli ezt a nevet. Nyelvünknek egy korábbi szakaszában a helynevek végén lévő -ó, -ő hangot (betűt) az -i melléknévképző előtt szinte törvényszerűen -a, -e váltotta föl. Ezt a „szabályt” családnevek sokaságával lehet igazolni. Ezeknek, vagyis a családneveknek egy jelentős csoportját nem a köznyelvi kiejtés, hanem a hagyomány elve szerint írjuk. A hagyományörző Somlai(y) mellett a sok nevet tartalmazó névjegyzékekben (pl. telefonkönyv) találkozunk Somlói családnévvel is. Az utóbbiról kiderül, ha utánajárunk, hogy úgynevezett fölvelt (magyarosított) név.

De lássunk néhány valóban történelmi nevet! Brassó városáról kapta a nevét egykori polihistorunk, a nyelvésznek is kiváló orvos: *Brassai* Sámuel. A felvidéki Görgöről a vitatott történelmi szerepű 48-as honvédtábornok: *Görgey* Artúr. Az ugyancsak felvidéki Jászó(vár) a legendás tragika nevének forrása (*Jászai* Mari). A budapesti telefonkönyvben három *Gödöllei* nevű előfizető őrzi az ő-e hangváltás emlékét.

A kevésbé közismertek nevét is hosszan sorolhatnám. Elterjedt a *Makai*, *Kállai*, *Jenei*, *Valkai*, *Viszlai* családnév. A székelység máig megőrizte a néveredetnek ezt a típusát. Ditróban *Ditraiaknak*, Gyergyóban *Gyergyaiaknak* mondják magukat.

Lehet vitázni azon, hogy modoroság-e Makó nevezetes termékét makai hagymának, az Üllői utat Ülleinek nevezni, avagy Gödöllő híres kastélyát gödölleinek. Kétségtelen, némi archaizáló szándék hallik ki a makai, ülle, gödöllei származékokból. A gyergyai és a ditrai melléknévként tájnyelvi hangulatot áraszt. Ma már nem tekinthetők ugyan köznyelvinek, kár lenne őket kiirtani azok szájából, akik még ma is szívesen használják őket.

Mess Béla

Wass Albert utóélete

Az utóbbi évben Wass Albertről írt három rövid tanulmányom egyikében, melyekben Wass Albertet mint vadászírókat igyekeztem bemutatni, örömmel állapítottam meg, hogy ma már nemcsak Wass Albertet, hanem Wass Albertről is lehet olvasni Magyarországon. Az említett összefüggésben ott elsősorban Kászoni Zoltán szép kivitelű, tartalmas kötetét említettem (Wass Albert szülőföldje, vadászatai, Agroinform, 2005).

A most kezemben tartott vaskos kötetben (több mint 400 oldalas) a könyv összeállítója, Turcsány Péter, nagy ügybuzgalommal és szeretettel szedett össze több mint 200 különböző magyarországi, romániai, amerikai stb. szerzőtől származó, legkülönbözőbb műfajú (vers, levél, tanulmány, interjú) és a legkülönbözőbb fórumokon (hazai, romániai, kanadai, USA-beli kisebb-nagyobb lapokban stb.) megjelent, igen különböző terjedelmű és stílusú írásokat, és ezeket kötötte csokorba egy rövid előszóval és bevezetőjével. Egy a közös mindegyik írásban: valamennyi Wass Albert halála után, órára íródott! Az első rész, mely az „Isten kenyere” alcímet viseli, az 1998-2002 között keletkezett írásokat, míg az „Egy összekuszált világ emberiségének lelkiismerete” című második rész a 2003-2004 között írottakat foglalja magába. A harmadik rövid rész „Magyarok imája” címen a nagy író 4 rövid írását adja kézre.

A könyv elején kezdve az olvasást, az ember örömebe mindjárt egy kis öröm is cseppen. Az első több tíz oldalas szereplő írások legnagyobb része azon vitatkozik, pro és kontra érveket hozva fel, hogy öngyilkos lett-e az agg író-költő, meggyilkolták-e vagy természetes halállal hunyt-e el, illetve azon, hogy kinek-kinek állhatott érdekében az öngyilkosságnak a köztudatba történt bedobása? A különösen nagy emberek halála körüli bizonytalanság mindig izgatta az emberek fantáziáját. Hogy Szent Imre herceget vagy Zrínyi Miklóst vadkan ölte-e meg, vagy modern kifejezéssel élve „politikai gyilkosság” áldozatai lettek-e, avagy Mozartot a rivális Salieri mérgezte-e meg, vagy természetes halállal halt-e meg (ez utóbbiból még operát is írtak „Mozart és Salieri” címmel), vagy hogy a viszony-

lagosan közelmúltból vegyünk egy hazai példát, kiváló, tudós miniszterelnökünk, Gróf Teleky Pál öngyilkos lett-e vagy Wesenmayer, Hitler budapesti katonai attaséja lőtte-e le, soha nem fognak már biztonsággal kiderülni, bár több-kevesebb valószínűséggel sejtéseink lehetnek mindegyikről.

Mint öreg, keresztény orvos, az öngyilkosságot semmiképpen sem helyeselhetem, így csak hinni merek benne, hogy Wass Albert esetében nem erről van szó. Mégis el tudom képzelni, hogy lehetnek olyan helyzetek, konfliktusok, melyeket különösen egy ilyen érzékeny nagy lélek nem tud elviselni, és nem talál jobb megoldást ennél a szomorú és szörnyű cselekedetnél. Én még abban is bizonyos szimbolikát látnék, hogy az az ember, aki halála folyamán megfáradt, elkeseredett, konfliktushelyzetbe került, a természethez, a vadászathoz, vadászpuskájához fordult megkönnyebbülésért, most végső nagy konfliktusában (betegségétől, alkotó erejének csökkenésétől való félelem, esetleg a magyar állampolgársága körüli méltatlan huzavona) is fegyveréhez folyamodott.

Egy olyan nagy embernek, mint Teleky Pál, vagy éppen Wass Albert, nem az adja meg a nagyságát, hogy milyen körülmények közt távozott az élők sorából, hanem az, amit élete folyamán cselekedett, alkotott, ahogyan élt! Méltatlannak tartom Wass Albert emlékéhez, hogy még évekkel, lassan már egy évtizeddel halála után is a halál körülményeiről vitatkozunk szenvedélyesen. Nagy vesztesége a művelt emberiségnek, még inkább hazánkban, de legfőképpen az erdélyi magyarságnak, hogy kialudt ennek a nagy ember életének a lángja.

A második örömcsepp a pohárban e szép kötet olvasása során az a meg nem értés, széthúzás, civakodás, ami az örökösök között – ez alatt a szűkebb vagy tágabb értelemben vett anyagi örökösök és a szellemi örökösök egyaránt érthetők – a nagy író halála után megmutatkozott.

Megtévesztően hasonló nevű két alapítvány létrehozása, ezek jogvitája és rivalizálása semmiképpen nem Wass Albert szellemiségét tükrözi. Ez aztán odáig fajulhatott, hogy még hamvainak végakarat szerinti hazahozatalakor sem lehetett a hozzá méltó temetési szertartást azonnal megrendezni. Biztos vagyok benne, hogy a túlvilágon (mint hívő keresztény), vagy az „örök vadászmezőkön” (mint nagy vadász) szomorúan és rosszállóan csóválja a fejét az emberi szeretetnek és összefogásnak ez a nagy apostola.

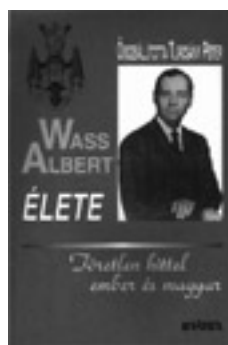
Azon nem csodálkozhatunk, hogy a „homo bestialis” (állati ember) megfogalmazója, Wass Albert, „persona non grata” lett a kommunista Magyarországon. Azt már persze nehezebben érthetjük meg (vagy talán mégis érthető?), hogy a rendszerváltás utáni mai Magyarországon is vannak még (sajnos nem is túl kevesen!), akik szidalmazták, becsmérték, rágalmazták, gyűlölik ezt a hazájáért haláláig dolgozó hazafit, ugyanakkor remek tollú, színvonalas író és „néptanítót”.

Egy könyvismertetésnek nem lehet célja, sőt célját téveszti, ha ezt teszi, hogy mint egy manapság divatos „readers digest”, kivonatosan, vagy több-kevesebb részletességgel elmondja a könyv tartalmát. Ezzel nem hogy felkeltené az érdeklődést a könyv iránt, sőt ellenkezőleg, csökkenteni vagy éppen kioltja iránta az érdeklődést, „hiszen már tudom, mi van ebben a könyvben, miért pazaroljak rá több időt” felkiáltással.

Annyit azért el kell árulnom, hogy ez a kötet megismerteti Wass Albertnek nemcsak szokványos életrajzi adataival, de bőséges forrásanyaggal is szolgál a Wass Albert életmű iránt részletesebb ismeretekre vágyó olvasó számára. Azt is el kell még mondani, hogy a kötet szerkesztőjének, Turcsány Péternek, több érdekes és értékes írása is szerepel ebben a kötetben.

Aki még ezen felül is tudni akarja, mit rejt még ez a 420, néha ellentétes érzéseket (persze nem Wass Alberttel szemben ellentétes!) kiváltó könyvoldal, az vegye kézbe, és olvassa türelemmel végig a Turcsány Péter által összegyűjtött írásokat. Biztos vagyok benne, hogy nem fogja megbánni!

(Kráter, 2004)

Dr. Vargha Dezső

„Hol vannak a katonák?...”

Bojárszky Attila: „A magyar páncélosok a Donnál” – III.

Dr. Vargha Dezső

**Az első támadás Korotojagnál – 1942. augusztus eleje
(folytatás)**

„...Ellenséges páncélosok ezen a napon még nem mutatkoztak a hídfő körzetében – kivéve egy könnyű páncélost, melyet a magyar csapatok zsákmányul ejtettek –, csak a Don túlsó partjáról tüzelve támogatta a szovjet gyalogság harcát 10-12 T-34-es.

Másnapra, 1942. augusztus 8-ára azonban változott a helyzet: mintegy kéttucatnyi páncélost tudtak átjuttatni a hídfőhöz a szovjet erők. Ezek közül a magyar harckocsik heves küzdelem során négyet kilőttek. A szovjet 291. sz. Csatarepülő-hadosztály számos légitámadást hajtott végre a magyar páncélosok ellen. A páncélos hadosztályt oltalmazó II. sz. Légvédelmi tüzérsztyálynak 1942. augusztus 8-án nyolc szovjet gép lelövését igazolták. A harcok 9-én tovább folytatódtak. A szovjet csapatok továbbra is rendkívül makacs elszántsággal küzdöttek. Az urivi hídfőnél ekkorra már igen súlyos helyzet alakult ki – az itt védőállást elfoglaló 7. sz. Könnyű páncélos hadosztály négy nap alatt 4000 (!) fős véres veszteséget szenvedett halottakban, sebesültekben és eltűntekben –, ezért elhatározta a hadvezetés a páncélos hadosztály nagy részének átcsoportosítását, és itteni bevetését. A hadosztály felderítő zászlóalja és a 30/I. sz. Harckocsi-zászlóalj 3. századának egyik szakasza már ezen a napon bevetésre került Urivnál, ahol a felderítők elvesztették egyik Csaba-típusú páncélgépkocsijukat. A bevetett szakasznyi nehéz harckocsi miatt a másnapra tervezett támadásnál már nem számolhattak a meglepetés tényezőjével, a szovjetek ugyanis fölkészülten várták a magyar páncélosokat.

A második urivi ütközet

Az 1942. augusztus 10-ei támadás mindjárt egy balszerencsés momentummal indult, amikor a balszárnyon a Sztorozevojára támadó 20. sz. Könnyű páncélos hadosztály csapataiba saját tüzéségünk lőtt bele! A kibontakozó támadás a rendkívül szívósan védett szovjet állások előtt elakadt. Harckocsijainkra fergeteges ellenséges páncéltörő tűz zúdult. A szovjet gyalogos katonák között sok volt ugyanis páncéltörő puskával ellátva, akik mélyre ástott lövészgödrekben lapulván bevárták a néhány méterre közelítő harckocsijainkat, és közvetlen közlelől próbálták meg azok érzékeny részét eltalálni. A magyar páncélosok tehát harcba kerültek egy kitűnően fölkészített, nagyon bátor katonákból álló ellenséges páncélos alakulattal, amelynek katonái számos esetben próbálták meg harckocsijainkra fölmászni, és közvetlen közlelől harcképtelenné tenni azokat. Az első lépcsőben támadó 30/3. sz. Nehéz páncélos századunk PZ-IV. típusú harckocsijai az odalőtt géppuska-sorozatokkal, és a harckocsijaik tornyából kihajított kézigránátokkal söpörték le járműveikről ezeket a fanatikus harcosokat.

Az ütközet a szovjet csapatok kemény ellenállása, illetve a magyar hadvezetés hibái miatt, a szovjetek súlyos veszteségei ellenére is sikertelenül zárult számunkra, a nap végére a magyar alakulatok a megindulási állásaikba vonultak vissza. A 20. sz. Könnyű páncélos hadosztályunk parancsnoka, Ko-

Egy II. világháborús T-38-as

vács Károly vezérőrnagy a balsiker, és a hadseregparancsnok Jány Gusztáv vezérezredes szemrehányásai miatt idegösszeroppanással került kórházba. A magyar páncélosok veszteségei jelentősek voltak: 3 kilőtt T-38-as maradt a csatamezőn, és mintegy tucatnyi súlyosan megsérült. (Ez utóbbiak között volt Resch Rudolf alezredes, a 30/I. sz. Harckocsi zászlóalj parancsnokának páncélosa is, amelynek lelőtték az egyik lánctalpát.) Kiseb sérüléseket szinte valamennyi, az ütközetben részt vevő harckocsi kapott, és ez nem volt az összes veszteség: ugyanezen a napon futott aknára és égett el négyfős legénységével együtt a 30/4. sz. Harckocsi zászlóalj egyik T-38-asa Korotojagnál.

Rendkívül súlyosak voltak a bevetett gyalogságunk veszteségei is, jelentős részben a folyamatos szovjet csatarepülő-támadások miatt. Sovány vigasz volt a vérző gyalogos bajtársaitak tehetetlenül szemléző harckocsizóknak, hogy a II. sz. Légvédelmi tüzérsztyál négy szovjet IL-2-est lelőtt. Simon István hadnagy, a 30/I. sz. Harckocsi zászlóalj 1. századának egyik szakaszparancsnoka az alábbiakat jegyezte föl az ütközetről naplójában:

’Hatalmas betűkkel kellene ezt a napot beírnom ide. E nap tanulságairól még nagyon-nagyon sokat fogok írni. De hogy e sorokat írhatom, azt csak a jó Isten különös kegyelmének tudhatom be. Borzalmas nap volt. Sohasem hiszi el, és nem is hiheti el az, aki nem élte végig. A támadásunk eredménytelen lett. Előrenyomultunk, de olyan óriási tüzéségi tüzet kaptunk, hogy kénytelenek voltunk visszavonulni. Itt lőtték ki Topai százados páncélosát. Szegény, azóta már az örök életbe lépett. (Topai Pál százados, a 30/2. sz. harckocsi század parancsnoka hősi halált halt. – Bojárszky Attila megjegyzése.)

Most azonban szörnyen fáradt vagyok. Négy napja nem aludtam, csak egy-két órát, és rettenetesen strapás életet élünk. Voltak pillanatok, amikor kezdtem azt hinni, hogy ettől kezdve az életem egy külön ajándék. Örökké emlékezetes lesz a második Uryw-Seljawnoje-i csata (sic!)! Több lövést kaptam a harckocsinkra nehézpuskából. Egy orosz katona fel is ugrott rá. Rengeteg a veszteségünk, és csak az fáj, hogy csapni valóan rossz a magas vezetésünk...’

Az ’egyszerű’ harcosoknak azonban nem volt idejük a történten filozofálgatni. A háború – és a drága magyar vér – folyt tovább!...”

Bányai Tamás

Ami lemaradt a címlapokról 2.

A brit parlament alsóházában javaslatot terjesztettek elő, mégpedig arról, hogy a ködös Albiont repülővel elhagyó utasok kötelezve legyenek a repülőjegy árán és a különböző adókon és illetékeken felül befizetni egy újabb – igaz, nem túl nagy – összeget, arra az esetre, ha külföldi tartózkodásuk alatt az eredeti repülőjegyet kiállító légitársaság csődbe jut. Az ekképp beszédett pénzből fedeznék a cserbenhagyott utas másik légitársaság járatán történő hazaszállítását.

Nagyszerű ötlet! Én amúgy is aggodalmaskodó természet vagyok, s ha csak tehetem, igyekszem biztosítani magam minden, előre nem látható kellemetlenséggel vagy veszéllyel szemben. Szívesen fizetnék a buszjegyért is néhány százalékos felárat, csak garantálják, akkor is tovább szállítanak, ha defektet kap a busz vagy kigyullad a troli. Fizetek pár forinttal többet a parizerért, csak ígérjék meg, akkor is kiszolgálják, ha zárás után érkezem a bolthoz. A közalkalmazottak udvariasabb, előzékenyebb munkája érdekében még az adóm emelésébe is beleegyeznék. Tudom, hogy az ember semmit nem kívánhat ingyen. Csak fordítsák a pénzt hasznos dologra.

Mint például a kanadai állam, amelyik egy érdekes eljárással kísérletezik a közúti sebességkorlátozás betartása érdekében. Ottwában tíz autót elláttak GPS (Global Positioning System: magyarul globális betájéoló rendszer) technológiával, ezt kombinálták egy digitális térképpel, amelyen részletesen fel van tüntetve minden igénybe vett útra kiszabott maximális sebesség. Az autóba úgyszintén beszereltek egy parányi komputert is, aminek az a feladata, hogy meggátolja a motor további gyorsulását, ha az elérte a megengedett maximális sebességet. Nem lesz többé nekivadult előzés, attól sem kell majd tartani, hogy a rendőr megállít gyorshajtásért. Nem tudom pontosan, de talán ki lehetne számolni, egy-egy ember átlagban hány forintot, eurót vagy dollárt fizet évente gyorshajtásra kiszabott büntetesként, s ekképp mekkora összeget fog megtakarítani, ha világszerte bevezetik ezt az új rendszert.

Persze nem minden állam vagy cég dolgozik a fogyasztók zsebére. Ott van például a brit Barclay bank hitelkártyákat forgalmazó leányvállalata, a Barclaycard, amely egyenesen büntetni akarja azokat, akik időben rendezik minden tartozásukat. A kiküldött számla ezentúl az eddiginél jóval rövidebb határidőt szab a törlesztés rendezésére, ilyenformán inspirálva ügyfeleit, hogy készenek a befizetéssel. Ebben az esetben ugyanis a bank körülbelül harmincöt dolláros büntetést szabhat ki ügyfelére. Miért az új eljárás? Ian Barber, a Barclaycard szóvivője szerint, a tartozásukat teljes egészében és időben rendező kliensek semmi hasznot nem hoznak a banknak. Márpedig hova jut az a cég, amelyik nem dolgozik megfelelő haszonnal?

A szingapuri japán éttermek sokkal figyelmesebbek vendégeikkel szemben. A nagyszámú muzulmánra való tekintettel újabban halal-sushi is szerepel menüjükön. Hogy a sushi micsoda, azt ma már senkinek nem kell elmagyarázni, de a halal (és nem halál!) szó jelentését talán már kevesebben tudják. A muzulmánoknál a halal megjelölést – lásd zsidóknál a kósert – az az ételkészítés érdemli ki, amelyik az iszlám törvények előírásainak szigorúan pontos betartása mellett készül, vagyis a nevezett étel semmiféle disznószármazékot és alkoholt sem tartalmaz. A sushi esetében ez azt jelenti, hogy a díszes falatkák nem tartalmazhatnak mirint, ami egy gyenge és alacsony szesztartalmú rizsbor, s amit amúgy nagyon ritkán használnak.

Ez a figyelmesség tiszteletreméltó.

Ámde még ennél is nagyobb figyelmesség, ha egy bizonyos szolgáltatás nemcsak az igényeket elégíti ki, hanem még helybe

is hozzák. Ilyen irigylésre méltó juttatásban részesült egy Haldis Gundersen nevű norvég hölgy, aki éppen mosogatni szándékozott, és... Hopplá! Bármilyen hihetetlenül hangzik, sör folyt a vízcsapból. Tudom, hogy a hozzám hasonló sört szerető embereknek ez lenne álmaik netovábbja, csak hogy az ilyesmi – sajnos – nagyon ritkán fordul elő. Ráadásul azt is szükséges megjegyezni, hogy a hölgy lakása alatt két emelettel lejjebb található csapszékben szívбай környékezte a vendégeket, amikor a söröskorsókba vizet csapoltak. Az történt ugyanis, hogy a csapszékben dolgozó vízvezeték-szerelők tévedésből a hordó csapját a vízvezetékre kötötték és fordítva. Ékes bizonyítéka annak, milyen következményekkel járhat a hanyag munka. Bár ami azt illeti, Gundersen kiasasszonynak legfeljebb arra lehetett panasza, hogy hamar rájöttek a cserére.

A hírek nem számolnak be arról, hogy bosszankodtak-e a csapszék vendégei, de miután a tévedést gyorsan helyrehozták, ez nem valószínű. Bosszankodott helyettük, sőt, mi több, egyenesen megdühödött az a harmincöt éves ausztrál asszonyka, akit férje ellen elkövetett késeles miatt állítottak bíróság elé. Mint a tanúvallomásokból kiderült, a házaspár között abból keletkezett a vita, hogy a férj unos-untalan, újra meg újra, egy egész álló nap Elvis Presley Égő szerelem (Burning love) című slágerét bömböltette. Felesége hiába kérlelte, hallgasson már valami mást is, a férj hajthatatlan maradt. Az asszonyka, megelégedve a többszörösen megismételt és hiábavaló kérést, előrántotta a nagykést és összeszurkálta figyelmetlen férjét. Amiből én csak azt a tanulságot tudom leszűrni – s ezt talán másoknak is ajánlatos megfogadni –, hogy a legforróbb szerelmet sem árt néha higgadtan és figyelmesen bizonyítani.

Papp László díj

Lamperth Mónika sportot felügyelő belügyminiszter Papp László díjat alapított a legendás ökölvívó tiszteletére. A díjat minden évben öt ifjú bokszzreménységnek a szakszövetség javaslatára adják át Papp László születésének évfordulóján. Az első átadásra március 25-én került sor, ekkor lett volna 80 éves Papp László.

Az elsőként részesültek az elismerésben: Harcsa Norbert (junior), Lakatos Péter (kadet), Kaluczka Norbert (junior), Mihály János (kadet), Német Tibor (kadet). A kadetkor 15–16 év, a junior 17–19 év. A díjat a zsűfólásig megtelt Belügyminisztérium aulájában adta át a belügyminiszter. Az átadáson jelen volt Mandur László, az országgyűlés alelnöke és számos sportvezető, a díjat kaptak hozzátartozói és a bokszlegenda családja. Papp László köszönetet mondott, hogy édesapjáról díjat neveztek el.

2001-ben a Nemzeti Sport szerkesztősége által meghirdetett szavazáson a XX. század harmadik legjobb magyar férfi sportolójává választották. Papp László 1926. március 25-én született Budapesten. Ő volt az első ökölvívó az újkori olimpiák történetében, aki három egymást követő olimpián – 1948 London, 1952 Helsinki és 1956 Melbourne – diadalmasan végzett. Amatőr pályafutása befejeztével 1957-től hivatásos ökölvívóként 29 összecsapást nyert meg. 1962-ben középsúlyú profi Európa-bajnok lett, címét 1962 és 1964 között hatszor védte meg. 1989-ben megkapta az egyik ökölvívó világszövetség a World Boxing Council legnagyobb elismerését, „A Világ Legjobb Amatőr és Hivatásos Középsúlyú Ökölvívója” övét. 1991-től a magyar Halhatatlanok Klubjának a tagja. 2003. október 16-án, Budapesten hunyt el.

SZARVAS ISTVÁN

Juhani Nagy János

Egy izlandi örült ötlete

Autóval a grönlandi jégmezőn át? Az első hallásra képtelennek tetsző ötlet néhány éve pattant ki az izlandi Arngrimur Hermannsson fejéből. Eredetileg az 1888-as Nansen-expedíció megismétlésére gondolt.

Az „utolsó vikinget”, ahogy a norvég kutatót nevezik, a „legutolsó viking” követné a földkerekség legnagyobb szigetén: a keleti parton lévő Ammassalíkból a nyugati parton lévő Nuukba, kilométerek százain át – egyenest bele a hideg, démoni ürességbe, a nagy, fehér semmibe. Csak ezúttal nem sítalpakon, hanem gumikerekeken. És szánkók meg sátrak helyett fényűző módon kialakított terepjárókkal.

Nansen és négy kísérője voltak e fagyos, fehér sivatag első látogatói. Hősiességből – de tudományos szándékkal is. Mert ami a partvidék háromezer méter magas hegyei között rejtőzött, arról csak spekulációk keringtek. Jégmentes területeket sejtettek ott, enyhe éghajlatú övezeteket, még erdőkről is szó esett meg rénszarvasok legelőiről. Még a prominens sarkkutató, Adolf Erik Nordenskjöld is támogatta az efféle feltételezéseket. Hat hét elteltével Nansen jobban tudta: hóviharak, roppant hideg, számtalan hóréteg, jég és kérgecs hó – más egyebet nem találtak ott. Ezzel végül még közelebb került a valósághoz az eszkimók mitológiája, amely szerint a poláris jégmező szellemek otthona, olyan hely, ahol embereknek semmi keresnivalójuk sincs.

A tudományos felismerések nem voltak fontosak Arngrimur Hermannsson számára expedíciója tervezésekor. Annál inkább e valószerűtlen világ bizarr hősiessége – a „vad szépségről” és a „pompázatos jégről” már Nansen áradozott. Az izlandi azonban mindenekelőtt „Ofur Jeppis” nevű, átalakított terepjáróit szerette volna bemutatni, amelyek méteres hóban sem maradnak el a lánctalpas hószánok mögött, sőt, csak negyedannyiba kerülnek, ráadásul úton is közlekednek, üzemanyag-fogyasztásuk pedig csak egytizede amazokénak.

E járművek ötlete a nyolcvanas évekből való. Izlandon 2400 fut belőlük, ahol átalakításukat követően szabályos műszaki vizsgán kell átesniük. Átépítésre szinte minden terepjáró alkalmas. Először kivágyják a karosszériát, hogy a hatalmas kerekeket fel lehessen szerelni. Azután a motor teljesítményét 300 LE-re növelik, húszfokozatú sebességváltót iktatnak be, a lengéscsillapítókat feljavítják és légrétegekkel egészítik ki, hogy a járművet lejtőn,

hegyoldalon vízszintes helyzetbe lehessen pumpálni. A méteres kerekek miatt jobb szervókormányra van szükség, ezenkívül egy, a kormánytól vezérelhető szerkezettel leereszthető a levegő az abroncsokból, majd újra visszapumpálható beléjük. A hóban a

jármű lapos gumikon halad, s így a hótalpak előnyeit használja ki. Így csak négyzetcentiméterenként fél kiló súly nehezedik a hóra – egy embernél ennek a kétszerese.

Hogy ezek a járművek mire képesek, azt Arngrimur Hermannsson elégségesen bizonyította, nem utolsósorban Izland három legnagyobb gleccserét érintő túráján és a Vatnajökull csúcsán, amely 2100 méterrel magasodik a tenger szintje fölé. De még mindig arról álmodozik, hogy átkel Grönlandon, amelynek engedélyezésével a sziget kormányzata nehézkes, húzza az időt.

Hermannsson nemcsak hogy ebben a járműben látja a grönlandi szállítási gondok megoldásának jövőjét – ott, ahol nincsenek utak, a helikopter- és a kompjáratokat pedig a túl magas költségek miatt egyre gyakrabban szüntetik meg –, hanem látomása a turizmusra is kiterjed: ingajáratokat tervez a sarkvidéki jégmezőn át.

Az 1500 kilométeres táv megtételére előreláthatólag egy hétre lenne szüksége. Bá-

zisul mindkét parton az amerikai hadsereg 1994 óta üresen álló radarállomásai szolgálnak. Ezek különösebben nagy ráfordítás nélkül átalakíthatók szállodává. Szobák, társalgók, konyha és egy bár biliárdasztallal: mindez már megvan, hiszen e létesítmények mindegyikén mégiscsak ötven-ötven katona teljesített szolgálatot. A hatalmas állványszerkezet a tengereken álló olajfűrtornyok platformjához hasonló: hidraulika segítségével emelhető a hó fölé.

A szemrehányást, hogy flórának és faunának egyaránt nagy károkat okozna, Arngrimur Hermannsson nagyvonalúan félresöpri, azzal, hogy ott nincs élet. Azonkívül lánctalpas hószánokkal szinte mindig tudományos expedíciók tucatjai vannak úton a szárazföldi jégtakarón, beszennyezték a környezetet, és nemcsak szemetüket hagyták hátra, hanem kiürült benzineskannáikat is. Ezeket a csapatokat senki nem képes ellenőrizni. Ő azonban ezek üzemanyagának a töredékéből is kijönne, és a hóban csak nyomokat hagyyna hátra, melyeket néhány óra múlva újra befújna a szélvihar. Ráadásul ott lennének vele a legszigorúbb örök: a vadon turistái.

A kérdés, mondotta, nem az, hogy kínlódjanak-e valaha is ilyen utakkal, hanem az, hogy mikor. Mert ha a szuperdzsippeket csak Grönland partvidékén használják, hamar fel fognak merészkedni velük a gleccserekre is. Ellentétben ugyanis vele, az izlandival, a grönlandiaknak nem kell engedély ahhoz, hogy a beljégre kiránduljanak. Hermannssont már fel is kereste néhány grönlandi Reykjavíkban, hogy saját szemükkel láthassák, milyen hajmeresztő mutatványokra képes a járműve. A kezdeten tehát, úgy tűnik, túl vannak.

És mit láthatnának a kirándulók útközben? „Láthatárt láthatár után hagyunk el, mégis mindenütt ugyanaz a látvány tárult elénk. Semmi nem volt az úton, amin tekintetünk megakadt volna” – írta Fridtjof Nansen, visszatérése után. Akkoriban ezen nyilván elborzadt az olvasó. A ma utazói számára azonban talán épp ez az, ami csábítóan hangzik. Nem lehetne csodálkozni azon sem, ha utazási irodák prospektusai éppen ezzel az idézettel hirdetnék arktiszi kínálatukat.

Részlet a szerző *Grönland* címmel készülő könyvéből

Motesiky Árpád

Janiga József albuma

Századunk első fertályában néhány említésre méltó képzőművészeti kiadvánnyal gazdagodott gyűjteményem. Elsőként Feszty Masa (1895–1979) albumával, aztán Csontvárynak (1853–1919) albumát említeném. Ő is felvidéki volt, Kisszebenben született, s patikusként nagyon sok helyen tevékenykedett Lévától a Tátraig. Most pedig Janiga József (1946–2004) albumát tartom a kezemben. Janiga, akárcsak Szinyei Merse Pál, „a természet festője”-ként a szabad természetet tartotta igazi mesterének. Csallóköz-imádatával egyébként nem volt egyedül, vegyük csak Tallós Prohászka Istvánt, aki akár a mestere is lehetett volna Janigának. Azonos síkon mozogtak, mindketten a csallóközi tájat állították művészetük homlokterébe, emellett Tallós Prohászka művészeti kérdésekkel foglalkozó cikkeket és szépprózát írt, Janiga verseket. Janiga Józseffel főiskolás korában ismer-

Istállóban (1975)

kedtem meg, pontosabban 1968 tavaszán, amikor a Csemadok járási konferenciájára Nyitrán a titkárává választott. Néhány nappal a megválasztásom után meglátogattam Jóska, vele volt későbbi felesége, Éva is. A szó szoros értelmében együtt jártak, én legalábbis Nyitrán külön-külön egyikükkel sem találkoztam. Akkor a Csemadok székháza a főutcán volt a hentesüzlet fölött, az ódon ház első emeletének három helyiségébe naponta feljártak a fiatalok, mert sajátjuknak s otthonuknak tekintették. Itt beszélgettünk Jóskaival, ismertem már a párkányi pedagóguspalántát, rokonszenves volt, mappája tele rajzaival, festményeivel. Azon tanakodtunk, lehetne-e a Csemadok titkárságán ezekből kiállítás rendezni. Éva szeme csillogott, egyébként hallgatott, nem szólt bele beszélgetésünkbe. A nálam tapasztaltabb gerencséri Szombath Ambussal megbeszéltük a részleteket. Janiga mellett még két volt nyitrai diák két-három

képe szerepelt a tárlaton, Diósi Kornélé és Szilva Józsefé. Így esett, hogy én lehettem Janiga József első kiállítója, s bemutatkozásáról írtam is az Új Ifjúság az évi júniusi számába. A továbbiakban sem vesztettem el őt a szemem elől, főként a komáromi kiállításait volt módomban látni.

N. László Endre 1978-ban azt írta, hogy „Janiga művészetének bilincse a Csallóköz”. Szerintem az igazi bilincs inkább az „iskola” volt számára, a munkahelye, ahol rendszeresen és pontosan meg kellett jeleni, ahonnan a tanító nem hiányozhat egy napot, egy órát sem. Azaz nem vehet részt olyan eseményeken, amelyek a művészetével, alkotókedvének emelésével kapcsolatosak. Az alkotó emberre a szűk környezet és az egyhangúság nem lehet kedvező hatással. Többen azt kifogásolták, hogy kevés a figurális alkotása. Vadászíróként én inkább azt hiányolom, hogy egy élesen látó s mindent megfigyelő ember, aki a természetet járja s órákat ül egy helyben, nem látott volna egyetlen magasban szitáló egerészölyvet sem, vagy éneklő pacstírt, tarlón egerre vadászó rókát, vizekről felröppenő vadkacsákat, legelésző özeket. Nyilván látott, és találkozott is velük, de megfestésük kimaradt az életéből.

Most megjelent albuma nyolcvankét képet tartalmaz. De lehet-e annak a művésznek nyolcvankét képéből felmérni az erejét, művészetét minden jellegzetességét, szellemiségét, aki „képmilliomos” volt? Vajkai Miklós szerint „napi három-négy, olykor öt, esetleg hat festménye is elkészült”. De ő is számon kér: „A legtöbb képéből hiányzik valami, ami ezt a vidéket a maga módján édebbé teszi. Hiányzik belőle az Ember, pontosabban az emberi szellem és az emberi lélek.” No de az így kiragadott mondatok, mondattöredékek esetleg megtevesztők is lehetnek, tegyük hozzá gyorsan, amit a művész Bodnár Gyulának nyilatkozott, nagyon őszintén: „Mint festő nem tudom megtalálni az emberben azt, amit a tájban. Én egyszerű tájfestő vagyok, semmi több. De egy fokkal sem tekintem kisebb feladatnak a tájfestést, mint például a figurális kompozíciók alkotását. Mint műfaj vajon többet ér-e például a költészet a prózánál vagy a drámánál?”

Janiga tehát vállaltan tájfestő. A csallóközi füzeseken és botlófákon kívül adriai háztetőket is fest, dalmáciai motívumokat, bibliai jeleneteket, és a Kertben című festményének bal sarkában mégiscsak találunk emberi alakot, mint a kávéházi festményein is. A Sziget a hóban címűn felbukkan egy

szelek szárnyán evező varjú, és a Szárnyaláson is látható egy magányos madár.

Fontos helye illeti meg Janiga könyv- és lapillusztrációit. Ezeken kívül festett jó néhány képet önmagáról is, ezekről az önportréiról írja Bodnár Gyula: „tüzes arcok, markáns vonalak, összevont szemöldökök..., mögöttük, bennük indulat, szenvedély, dac”. Ezeket a közeli barát, Bodnár is csak egy készülő tárlat előtt látta. Mesterek Janigának a lányairól festett képei is, itt látható, Anyám című festménye még a korai évekből való. Az album egyedül arra nem ad választ, vajon feleségét, Évát festette-e.

Visegrád (1967)

Janiga József munkásságát sokan méltatták és kísérték figyelemmel. Írt róla többek közt Keszeli Ferenc, Koncsol László, Németh István, Bereck József... Tallósi Béla kérdéseire, a kibontakozás gátlásairól ezt válaszolta: „Az örökös aggodás. A félelmek. Szorongások. Mert amikor az ember már tudja, mit akar csinálni, állandóan aggodik a körülmények miatt. Kétegyeim voltak, mert az utat, a lépcsőt nem látjuk előre. Hát ez. És ebben ott van már a családféltés is, az egészség miatti aggodás, minden ilyesmi. Az életben számtalan megalkuvásra kényszerül az ember. Egyik oldalon a család, másik oldalon az elhivatottság...”

Utoljára tizenöt évvel ezelőtt találkoztam Janiga Józseffel, Nagy János szobrász kiállításán. Örömmel üdvözlöttük egymást, párja, Éva természetesen ott volt mellette. Akkor azt a bizonyos út végi lépcsőt, sem a hozzá vezető súlyos betegséget nem láttuk előre. Koccintottunk a kiállítás sikerére, s búcsúzóul egy ereje teljében levő művészszel, kedves emberrel, barátal szoríthatam kezét.

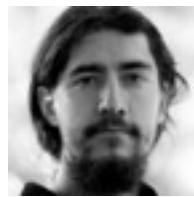
Az album bevezető tanulmánya és a képanyag összeállítása Pogány Gábor munkája. A művész verseit és a róla szóló újsághíreket, tanulmányokat Bodnár Gyula válogatta. A könyvvel a Nap Kiadó igen komoly feladatot vállalt és teljesített.

HUMORSÁK

Szigetvári-Szattinger Krisztián

2/3 oldala

Szigetvári János szellemében

Áprilisi szójátékok

Lányló-krém – **Kancafice**

Táguló világegyetem – **Gumiverzum**

Edzőterem bejárata – **Sportikus**

Hogyan képezik zeneileg a baromfiakat? – **Kotkodály** módszerrel.

Állandó napozó – **Strandard**

David Copperfield baja – **Eltűnési** vizsketegségben szenved

Buli a folyó másik oldalán – **Túlparty**

Megmérettetés lopott hajóval – **Bitorlásverseny**

Ihlettömb – **Inspirál** füzet

Hogyan varr a szorgos szücs? – **Szörmentén.**

Vadászverseny győztese – **Elviszi a prém**

Dögevők üvegtányéra – **Hijénai** edény

Lúdbőrző zenész – **Hátborzongorista**

Botrányt okozó csúnya költészet – **Randalíra**

Műszaki egyetemi számléltrán hogyan jutunk feljebb? – Ha **agyunktussal** van tele!

Hogyan közlekedik a bamba? – **Botorkál**

S végezetül:

Mi a Halloween? – **Maga a tök éj!**

Metalmania fesztivál, 2006

Petőfi Csarnok, Budapest

A hosszú múltra visszatekintő Metalmania fesztivál utazó rock-karavánja tavaly érkezett először hazánkba a szegedi Negative Art Kft. szervezésében. Az idén március 2-ára meghirdetett fesztivál nem mindennapi összeállításával több ezres táborot vonzott.

Két színpadon 21 zenekar – 14 magyar és 7 külföldi – lépett fel a maratoni rendezvényen délután kettőtől hajnal kettőig.

A kiváló magyar zenekarokon kívül olyan nagynevű zenekarokat láthattunk ezen a páratlan napon, akik egymagukban megtöltik a Petőfi Csarnokot, de így csak kapkodtuk a fejün-

ket, hogy itt van velünk a svéd Soilwork, egy féléven belül már másodszor az amerikai Nevermore, tavalyi fellépésük után már másodízben a tüzes Moonspell Portugáliából, az angol Anathema és zárásként a szintén svéd Therion.

Soilworkék mesterien megtanulták keverni a metal muzsika legerőteljesebb és legdallamosabb válfajait. Ezekkel olyan robbanó elegyet keverték a színpadon hatvan percen át, hogy alaposan feladták a leckét a Nevermore-nak. Ám őket sem kellett féltetni egyetlen percig sem! Ez az öt ember olyan kiművelt muzsikát játszott a rendelkezésére álló több mint 70 percen, ami az agyat dolgoztatja meg, ugyanakkor pozitív energiát áraszt. Moonspellék sokat csemegéztek új lemezükről, de elhangzottak azok a tíz évvel ezelőtti slágerek is, amelyekkel akkoriban belopták magukat a közönség szívébe. És azok a fények! Majd kiverték az ember szemét! Ellentétben a Nevermore-ral az Anathema zenéje nem az agyra, hanem a lélekre ható. Kilencen léptek színpadra, a három Cavanagh testvér mellett egy vonósnegyes is dúsitotta az igazán érzékeny, olykor Pink Floydba hajló muzsikát. Talán nem is volt a Pink Floyd óta ilyen finoman szótt muzsikát játszó angol csapat. Ahogy a Falról eljátszották az Is There Anybody Out There?-t összekötve a Comfortably Numb-bal, arra az eredeti szerzők is csettintettek volna. Végezetül jókora csúszással került színpadra a Therion, akik ezúttal is öttagú férfi-női kórusral érkeztek és teljesen elvarázsoltak az operába oltott gitárzenéjükkel ezen a hajnali órán.

Köszönet a szervezőknek, a zenekaroknak és a közönségnek ezért a napért!

SZIGETVÁRI-SZATTINGER KRISZTIÁN

Rónaky Edit

Éles anyanyelvünk

(Kerekes László könyvéből)

Nem az élet a rongy, az ember véte-tett porból.

Az első lépés nehéz akkor is, ha semmire se mész.

Erős nézetnek többnyire gyenge ismeret az alapja.

Sok dolgot bajos megúszni anélkül, hogy belevetnéd magad.

A lelkiismeret a jókban és nem a javakban rejlik.

Nagy harcba kerül az is, hogy békében hagyjanak.

Aki magát feladja, az ne reklamáljon, ha elküldik.

Szemesnek áll a világ, amíg le nem morzsolódik.

A lét tétje már rég nem a kenyér, hanem a cirkusz.

Egyszerűbb igazat szólni, mint nem hazudni.

Fenntartja a jogot, hogy a kötelesség alól kibújjon.

A szónak nem erény, hogy virágkorát éli.

Váltott lovakkal álom a Parnasszus.

Nem azért átlátszó egy hazugság, mert szemenszedett.

Az anyanyelvnek az éle, idegennek az éle a mérvadó.

Követéshez eszme kell, a hatalomhoz elég az ösztön.

Szomorú, de az árulókra is mindig van vevő.

A gátlásos merészkedik, a gátlástalan nyerészkedik.

A politika sajátja a mese mása.

Sokaknak ma már a hely szelleme is üzleti.

Ha nincs humorérzéked, ne várd, hogy az élet megver vele.

Jobb, ha az íróasztalnak írsz, mint a hivatalnak.

Minél használtabb egy nyelv, annál értékesebb.

Csordaszelleműnek nyűg a pásztoróra is.

Összeadáshoz egy ember is elég, összekapáshoz kettő kell.

A képmutatás akkor tökéletes, ha arcátlan.

A nyelv olyan ékességünk, amit nem szívesen öltünk magunkra.

Logika- és memóriafejlesztés

Elrejtett név

L	É	N	A	B	N	A	P	I
A	T	I	C	S	É	T	Á	L
P	O	R	P	I	P	O	C	A
Á	L	A	R	C	I	M	O	F
T	A	L	E	A	C	O	L	E
A	J	A	K	V	A	S	A	L
C	O	K	Á	I	N	I	J	U
I	K	O	N	O	K	H	O	N
N	U	S	I	A	M	O	S	O

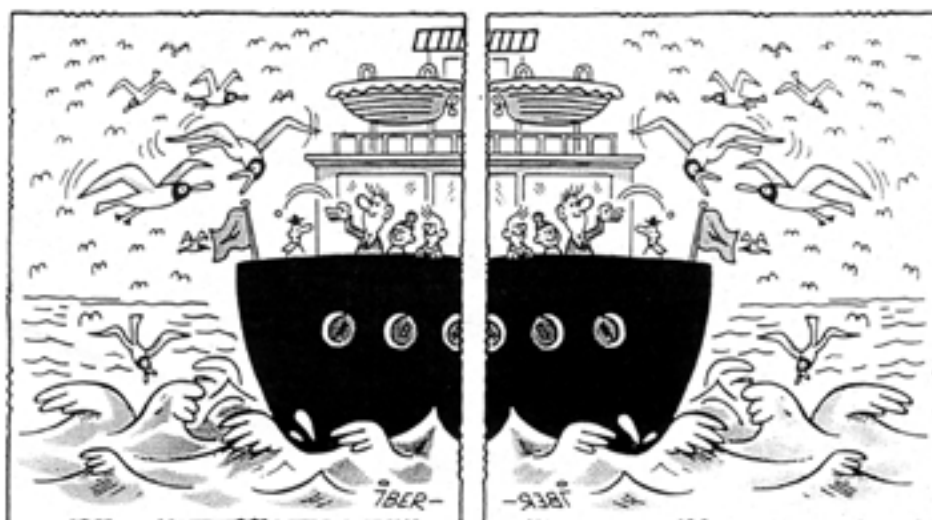
A rejtvényben lévő 13 fekete kockát kell megtalálni először. Ezt követően a vízszintes sorokban olyan betűpárokat kell keresni, amelyek kétszer szerepelnek ugyanabban a sorban. Ezeket összeolvasva kapjuk a megfejtést.

Logikus

9	94	11
8	75	10
7	?	9

A négyzetekben lévő számok között van szabályszerűség, ezt megtalálva már könnyű eldönteni, mi kerüljön a kérdőhely helyére!

Tükörkép?

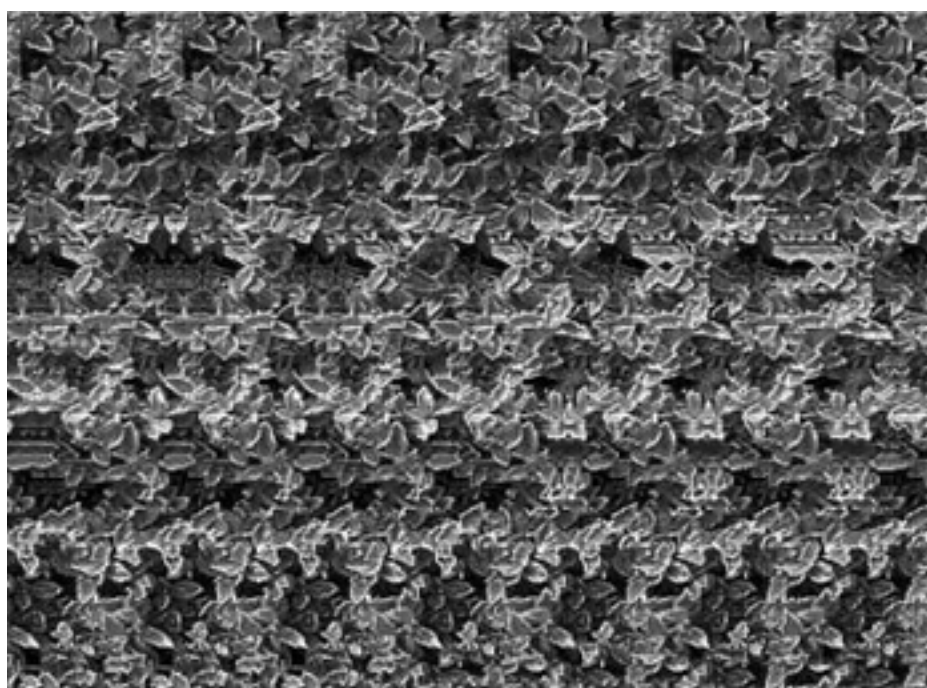

A tükörképek között négy eltérés van. Hol?

Tér-kép

A szöveg melletti képben felfedezhető egy elrejtett ábra, mégpedig térben érzékelhető!

A háromdimenziós kép úgy válik láthatóvá, ha a képet szorosan az orrunk elé tartva, a részletekre nem figyelve nézzük, majd lassan eltávolítjuk magunktól – olvasótávolságban kiderül, mi rejtőzik a képben!

Könyv- ajánlónk

Rónaky Edit

Egy fanyar magyar

Wessely Gábor Magyar fanyar c. új könyvéről

Rónaky Edit

„... történetednek olvasásakor a búskomor mosolyra fakadjon, a derűs még jobban felviduljon, a gyarlóbb elméjű ne unatkozzék, az elmés bámulja találmányosságodat, a komoly ne becsmérelje, a tanult kénytelen legyen magasztalni.”

(Cervantes)

Azért választottam írásom mottójául Cervantes idézetét, mert már évekket ezelőtt ez jutott eszembe, amikor Wessely Gábor Agysalak (Egyszínű füzetek 3. lila – 1997) című kötetét olvastam. A „Szellemi égéstermékek az ezredvégi Magyarországról” alcímet viselő gyűjtemény szösszenetei sajátos felüldülést jelentettek: okosan és szellemesen „cikizték” életünk fonákságait, de még tele voltak a szabad választásoknak, az orosz csapatkivonásnak, a kisvállalkozások startjának szívderítő örömeivel.

A most megjelent Magyar fanyar (Egyszínű füzetek 10. türkizkék – 2006) glosszái is eleget tesznek a fenti mottó minden követelményének, de a mához közeledő években született cikkek hangja egyre keserűbb, fanyarabb attól a csalódástól, amit a rendszerváltás óta megmaradt, újratermelődött vagy újonnan született társadalmi bajok, gondok miatt érez a szerző. Kénytelenek vagyunk igenlően bólogatni a globalizációt, az elgépiesedést, a klónozás veszélyeiről, a még mindig burjánzó bürokráciáról, a postaládánkat, utcáinkat elöntő, fülünket, agyunkat bombázó reklámok erőszakosságáról, esetenkénti primitívségéről, a használhatatlan „használati tárgyokról”, a szolgáltató intézmények, a vendéglátóipar dolgozóinak udvariatlan stílusáról, a diáklányok szájából is áradó trágár beszédéről, a „homo mindentakarok”-ról írt sorokat olvasva.

Nagyon jól ismeri világunkat a szerző, nyitott szemmel, füllel jár, tényismerete, műveltsége, naprakészsége lenyűgöző. Valóban az új-ság megírója ez az újságíró. A glosszák megjelenésének időpontja mutatja, hogy minden visszas dologra azonnal, frissen reagál. Vagy azt érezhetik olvasói: – Na, ezt én is így gondoltam, jó, hogy megírta valaki! Vagy éppen ezt: – Hát, nem gondoltam volna! (Mert esetenként meg-

lepő, nem köztudott érdekességeket is papírra vet.)

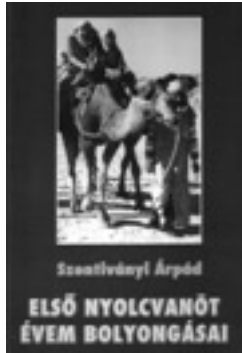
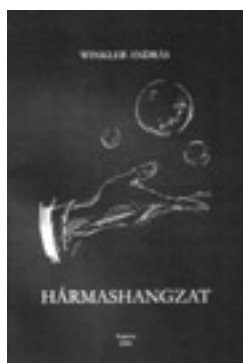
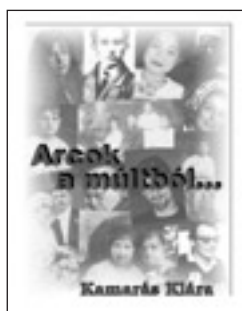
Összegyűjtött glosszái – melyek újságokban, hírlapokban jelentek meg először – taníthatóan példázzák e műfaj jellemző sajátosságait: rövidek, célratörőek, jó felépítésűek, mindig van csattanójuk, de ez sosem „végső tördőfés”. Mert Wessely nem gyilkos humorral, vérig sértően ír, hanem könnyedén, laza, fricskázó stílusban „eteti meg” olvasóival mondanivalóját, neveteti ki hibáinkat, gyarlóságainkat. Szövegeit az a „jótékony kovász szelídíti meg, teszi fogyaszthatóvá, ínycsiklandozóvá”, amelyet – egyik glosszájában – ő hiányol elsilányult tévéműsorokból, „színtelen színes” magazinokból.

Wessely Gábor gyakran él a nyelvi humor adta lehetőségekkel, szójátékkal – már a címadásban is: Álom az államban; Lóvátétel; Ne légy légy!; Ittas-e az attasé?; Expó-popók; Az óvszervásárlás csínja-bínja-kínja; Tele van a fonom.

Amikor nyelvi leleményeit élvezzük, szinte megfeledkezünk írásainak keserű igazságáról: szabadabb lett a világ, de jobb nem. A legfájóbb számára tán az, hogy az újságírói eszmény is rossz irányban változott.

Gyöngy Kálmán groteszk rajzai, karikatúrái igazi gyöngyszemek, erősítik a kötet alaphangját.

» Rádióműsor «

RÉGIÓ RÁDIÓ – A Magyar Rádió Pécsi Körzeti és Nemzetiségi Stúdiója

Műsorrend magyar nyelven, hétköznapokon

HAJNALTÓL REGGELIG

FM 101,7 MHz, 71,81 MHz, AM 873 kHz

5.55	Műsorkezdés, hírek röviden
6.00	Reggeli Krónika – Kossuth Rádió
6.15	Dél-Dunántúli Krónika
6.23	Regionális lapszemle
6.30	Hírek, közlekedési információk
6.38	Sportösszefoglaló – Radity Milenko hírei
6.45	A Dél-Dunántúl híreiből
6.52	A nap témája – riportban
7.00 – 8.00	Az előző óra menetrendje
8.00	Hírek
8.05 – 9.00	Magazinóra riportokkal
9.00 – 12.00	Nyitott stúdió! Interaktív műsor sok-sok slágerrel. Felelős szerkesztő: <i>Gombár Gabriella</i>
12.00	Déli Krónika

DÉLUTÁN

FM 101,7 MHz, AM 873 kHz

13.00	Dél-után – a Régió Rádió zenés magazinműsora, benne többek közt:
HÉTFŐ:	Vitafórum politikusokkal, Auto-motor 101.7 (Szerkesztő: <i>Gungl László</i>)
KEDD:	A jövő útjai – regionális térségfejlesztési óra, Ezerszínű Baranya (turisztikai magazin kéthetente), zöld magazin; (Szerkesztő: <i>Kovács Miklós</i>)
SZERDA:	„Jelige” – Apróhirdetések, nagy történetek... Különleges apróhirdetések története után nyomozunk 15 órától <i>Gombár Gabival, Völgyesi Nikolettal, Zsoldos Lászlóval és Kovács Miklóssal</i> ; Fogadó – gasztronómiai magazin; (Szerkesztő: <i>Zsoldos László</i>)
CSÜTÖRTÖK:	Színház-tér (színházi magazin); Somogyi történetek (Szerkesztő: <i>Nagy Gábor és Koszits Attila</i>)
PÉNTEK:	Filmmagazin, hagyományápolás órája, életmód-magazin; (Szerkesztő: <i>Varga László</i>)
18.00	Esti Krónika
19.00	Estidőben! – szórakoztató műsor telefonos játékokkal és oldies-slágerekkel, nosztalgia-muzsikával 22 óráig;

Hétfői műsorrend magyar nyelven

Szombat

9.00 – 12.00	Jó pihenést! – magazinműsor <i>Völgyesi Nikolettal</i>
12.00	Déli Krónika
13.00	Hangulatbrigád! Élet, zene, fiatalság – a Régió Rádió ifjúsági műsora
14.00	Édes Éter! – interaktív telefonos kívánságműsor 18 óráig <i>Bizse Ferencsel</i>
18.00	Esti Krónika
19.00	Estidőben!

Vasárnap (hírek óránként)

8.00	„Kapocs” – ökumenikus magazin
9.00	Művészbemutató, Somogyi magazin, Tolnai magazin (heti forgóban)
10.00	Archívumunk értékei ill. portréműsor
11.00	Zenés kívánságműsor minden vasárnap. (Telefonszám az adás idején: 72/518-318. Levélben is várjuk a kéréseket, üzeneteket: PÉCSI RÁDIÓ, Pécs, 7601 Pf.: 200. A levelezőlapra írják rá: „Vasárnapi kívánságműsor”)
12.00	Déli Krónika
14.00	Kórusdobogó, Komolyzenei kaleidoszkóp, Lemezborze (heti forgó)
15.00	Ismétlőóra
16.00	„MÁS” – a Dél-Dunántúlon élő kisebbségek magyar nyelvű műsora
17.00	Pannon koncerttűkőr – a Pannon Filharmonikusok Pécs és a Régió Rádió közös műsora (A sorozat szerkesztője: Kovács Attila)
19.00	Estidőben – sportos formában! Minden hónap első vasárnapján jelentkezik a „Magyar sport élő legendái” című rovatunk;

Nemzetiségi műsoraink

<i>Horvát nyelven:</i>	
AM 873 KHz	9.00 – 10.30, 20.00 20.30
<i>Német nyelven:</i>	
AM 873 KHz	10.30 – 12.00, 19.30 – 20.00
<i>Szerb nyelven:</i>	
AM 873 KHz	13.00 – 14.00, 20.30 – 21.30

A pécsi Régió Rádió elérhetőségei:
Telefon: 72/518-333, Fax: 72/518-320
E-mail: pecsiradio@radio.hu
Net: www.pecsiradio.hu

MÉLYÉPÍTŐ ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.

7622 Pécs, Sport u. 5.

Tel.: (72) 315-567, 324-404, 325-332, 336-837, Fax: (72) 314-325

**KÖZMŰ-,
ÚT-,
MŰTÁRGYÉPÍTÉS,
SÍK- ÉS MÉLYALAPOZÁSOK
KIVITELEZÉSE,
FÖLDMUNKA VÉGGZÉSE,
FŐVÁLLALKOZÁS**

Április – Tavasz hó, Szent György hava						
H	K	Sze	Cs	P	Szo	V
					1 ♠	2 *
3	4 ♠	5 ☉	6 ♠	7	8	9
10 ♠	11 ♠	12	13 ●	14	15	16
17 ♠	18	19	20	21 ☉	22 ♠	23
24 L	25	26 ♠	27 ☉	28	29 ♠	30

☉ Első negyed ☉ Újhold ☼ Kőd
 ● Utolsó negyed ♠ Csapadék * Hó
 ● Telihold L Lehülés

Megjegyzés: Az újhold (☉) előtt és közben hidegfronti hatás várható. A telihold (●) előtti napokban és közben melegfronti hatás várható.

Kéri János

Gazdanaptár

- Még áprilisban vágjuk le a kizöldellő dús fűvet.
- György nap hajnalán mentek a néphit szerint harmatot szedni. Tüskés ágakat tűztek a kerítésre, ajtóra, hogy a gonoszt távol tartsák.
- György napja az állatok első kihajtásának a napja. Fokozatosan szoktassuk hozzá az állatokat a friss, tavaszi fűhöz.
- E hó végén szedhetjük a legkorábban kiültetett fejes salátát és zöldborst: vethetjük a bokor- és karós babot, valamint megkezdhetjük a korai bab kiültetését is.
- A hónap legvégén kiültetheti a palánták zömét. A paradicsom-, a paprika-, a tojásgyümölcs- és a dinnyepalántákat egyelőre csak fólia alá ültesse.

Áprilisi névnapok

1. szombat	Hugó
2. vasárnap	Áron
3. hétfő	Buda, Richárd
4. kedd	Izidor
5. szerda	Vince
6. csütörtök	Vilmos, Bíborka
7. péntek	Herman
8. szombat	Dénes
9. vasárnap	Erhard, Dusán
10. hétfő	Zsolt
11. kedd	Leó, Szaniszló
12. szerda	Gyula
13. csütörtök	Ida
14. péntek	Tibor
15. szombat	Anasztázia, Tas
16. vasárnap	Húsvét, Csongor, Joakim
17. hétfő	Húsvét, Rudolf, Kiara
18. kedd	Andrea, Ilma
19. szerda	Emma
20. csütörtök	Tivadar, Odett
21. péntek	Konrád
22. szombat	Csilla, Noémi
23. vasárnap	Béla
24. hétfő	György, Debóra
25. kedd	Márk, Márkus
26. szerda	Ervin
27. csütörtök	Zita, Mariann
28. péntek	Valéria, Nimród
29. szombat	Péter
30. vasárnap	Katalin, Kitti

Április 7., péntek

Kaposvár: Munkácsy-kiállítás a Rippl-Rónai Múzeumban (Fő u. 10.) április 23-ig, keddtől vasárnapig 10-18 óra között. (Hétfő szünnap.)
 Információ: www.somogyzeum.hu.
 Fonyód: Feng Shui Galéria (Szent István u. 82.) – Dombyné Szántó Melánia festőművész barátunk és szerzőtársunk kiállítása. A kiállítás április végéig tekinthető meg.
 Kaposvár: Kárpáti rapszódia – Szentiványi Árpád barátunk és szerzőtársunk, valamint Juhos Nándor fotóművészek kiállítása a Táncsics Mihály Gimnáziumban. Megtekinthető: április 22-ig.
 Pécs: Bálint Ferenc, Gerzson Pál, Szabó László és Trischler Ferenc művei láthatók a Pécsi Műhelygalériában (Várady Antal u. 5/a). Nyitva: kedd-péntek 12-17 óra, szombat: 9-12-ig.
 Kaposvár: „Helyettem a templomjaim beszéljenek” – dr. Szigetvári György építész-tervező fotókiállítása a Szentjakabi Bencés Apátság Romkert földszinti galériáján szeptember 30-ig.
 Pécs: A Dráva jelene és jövője – fotókiállítás a Természettudományi Kiállítás épületében (Szabadság u. 2.). Megtekinthető május 5-ig, csütörtökön és pénteken 10-14 óráig.
 Mohács: Köznapi stációk – Bauhoffer József festményeinek kiállítása, amely megbékélő emlékezés a németek 60 évvel előtti kitelepítésére. A kiállítás helyszíne a Filmszínház Kisgalériája. Megtekinthető: április 26-ig, hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.
 Pécs: Keresztek, kálváriák. Tám László barátunk és szerzőtársunk fotókiállítása a Lenau Házban. Megtekinthető: április 21-ig.
 Pécs: Tám László fotóművész kiállítása a Mecseki Fotóklubban, a Civil Közösségek Házában. Megtekinthető: április közepéig.
 Szekszárd: Szabó Dezső (1888-1971) festőművész emlékkiállítása a Wosinsky Mór Megyei Múzeumban. Megtekinthető: augusztus 31-ig.
 Szekszárd: Martinek József (1904-1996) festőművész kiállítása az Ady Endre Szakképzőiskola Folyosógalériáján április 19-ig.
 Kaposvár: Orosz Adél kézműves nemez kiállítása a Töröcskei Közösségi Házban. Megtekinthető: április 30-ig.
 Mohács: Kovács Tibor szekszárdi festőművész kiállítása a Kossuth Filmszínház emeleti nagytermében. Megtekinthető: április 30-ig.
 Pécs: XIX. Országos Kerámia Biennálé április 2-30. – Pécsi Galéria, Széchenyi tér

Április 8., szombat

Pécs: 18 óra – Würth Boglárka és Szántai Csaba fagottkoncertje a Dominikánus Házban

Április 11., kedd

Szekszárd: 10 óra – Dalosvers születik – avagy a versmegzenésítés fortélyai. Decsi Kiss András zenés előadása a Művészetek Házában
 Kaposvár: 18 óra – A 95 éves Takáts Gyula Kossuth-díjas költő köszöntése a Költészet Napján, irodalmi est a Megyei és Városi Könyvtárban
 Szekszárd: 18 óra – Egy szenvedély margójára – Pilinszky János versei. Művészetek Háza
 Pécs: 18 óra – Szívemhez szóltak, szívemből szólok... – költésznapi rendezvény a Várkonyi Nándor Könyvtárban

Április 12., szerda

Pécs: A zengővárkonyi Himes Tojás Múzeum időszakos kiállításának megnyitója. Néprajzi Múzeum (Rákóczi u. 15.) Látogatható: május 6-ig.
 Kaposvár: 9 óra – III. regionális vonósverseny a Liszt Ferenc Zeneiskolában

Április 14., péntek

Kaposvár: Kántor József és Nagy Imre képzőművészek kiállítása a Vaszary Képtárban
 Siklós: 17 óra – A Szekszárdi Gitárkvartett hangversenye a Vár kápolnájában.

Április 17., hétfő

Bóly: Emmausz – húsvéthétfői vigasság a bólyi pincesoron

Április 19., szerda

Pécs: 19 óra – Velünk élő kémia: Csábító élelmiszerek kémiaja – borban az igazság? Dominikánus Ház.

Április 21., péntek

Kakasd: 18 óra – Bíró Sándor képzőművész kiállításának megnyitója a Faluházban. Megtekinthető május 15-ig, hétköznap délelőtt.

Április 22., szombat

Bonyhád: 18 óra – Az Acoustic együttes könnyűzenei-irodalmi műsora a Művelődési Központban

Április 24., hétfő

Bonyhád: 17 óra – Thaiföld és Szingapúr látivalói – Balogh Jenő előadása a Művelődési Központban.
 Szekszárd: 18 óra – Igaz történelmünk nélkül nincs magyar jövő – dr. Bakay Kornél történész professzor előadása a Babits Mihály Művelődési Házban.
 Kaposvár: 19.30 – A Pécsi Szimfonetta és a Vikár Béla Vegyeskar koncertje az Együd Árpád Művelődési Központban

Április 25., kedd

Kaposvár: 10 óra – A népmese napja – A Lyra Együttes műsora a Gyermekkönyvtárban

Április 26., szerda

Dombóvár: 17 óra – Lovasnépek sorsa a Kárpát-medencében. Prof. Erdélyi István előadása a Művelődési Központban.
 Bonyhád: 19 óra – János vitéz – zenés játék a Sziget Színház előadásában a Művelődési Központban.

Április 27., csütörtök

Bonyhád: 17 óra – A Honismereti Kör összejövetelén bemutatkozik a Felvidékiek Kórusa. Művelődési Központ.

Április 28., péntek

Dombóvár: Országos Diákszínházi Fesztivál döntője, április 28.–május 1. Művelődési Központ.
 Szekszárd: 19.30 – a Gárdonyi Zoltán Református Együttes Centenárium Hangversenye a Művészetek Házában.

Április 29., szombat

Somberek: Német színháznapiak – Érdeklődni lehet a 69/338-134-es telefonon

Május 4., csütörtök

Nagyatád: Keresztes Zsuzsa rongyképzés kiállítása a Művelődési Központban.

Május 6., szombat

Szekszárd: 18 óra – Emberi kapcsolatok – Schubert Éva színművésznő versekkel illusztrált vallomása. Babits Mihály Művelődési Ház.

Ez a Hetedhéthatár 209. száma

9771418 109005

web-oldalunk: www.hetedhethatar.hu